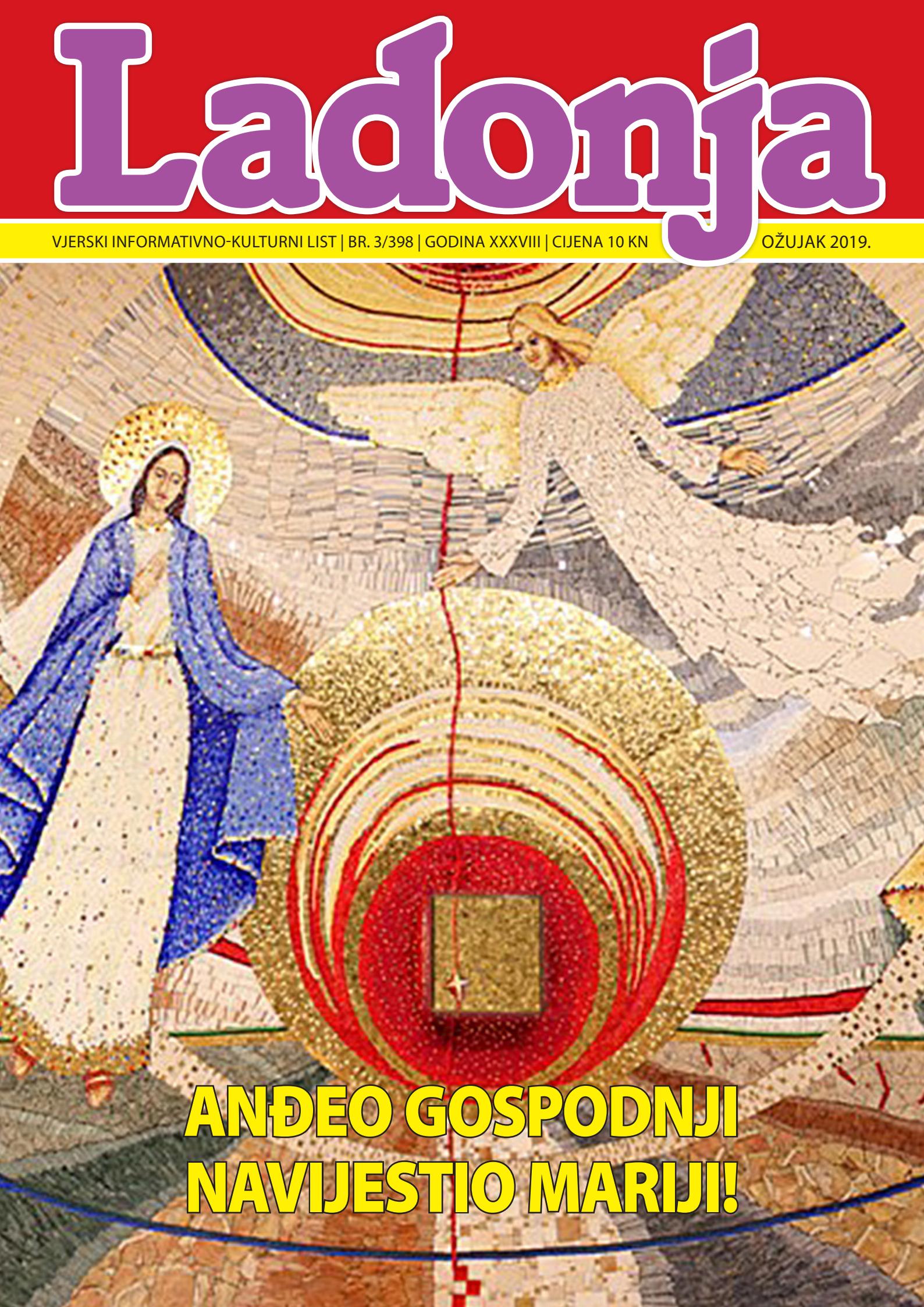

Ladonja

VJERSKI INFORMATIVNO-KULTURNI LIST | BR. 3/398 | GODINA XXXVIII | CIJENA 10 KN

OŽUJAK 2019.

**ANĐEO GOSPODNI
NAVIJESTIO MARIJI!**

Poštovani čitatelji,

nalazimo se u korizmenom vremenu. Vjerujem da smo i u ovu korizmu zako-račili sa žljom i odlučnošću hrabru su-očavanja sa stvarima koje bi valjalo promjeniti, poglavito u našem duhovnom životu. Nadam se da se naša odricanja i postovi ne vide na našem „žalosnom“ licu, da naša molitva nije glasna samo zato da se drugi dive našoj pobožnosti, da su naši darovi u tajnosti, te oni, kojima smo nešto dali, neće morati biti zahvalni cijelog života. Kao što ovih dana već osjećamo dah proljeća i znakove novoga života, kojima obiluje priroda oko nas, tako i mi doživljavamo vrijeme korizme, ne u tobože nekoj „tuzi i žalosti“, već kao vrijeme rada, ozbiljnosti i odgovornosti. I upravo ovih dana, točnije 19. ožujka, srećemo se s osobom sv. Josipa. Čini mi se kao da toj važnoj osobi baš i ne dajemo potrebnu i dovoljnu važnost. Vjerojatno i zato jer se ovaj blagdan utapa u korizmeno vrijeme, pa je i nedovoljno vrednovan.

IMPRESUM

Pokrenuo Antun Hek, od lipnja do listopada 1972. listić – prilog obiteljskog časopisa Kana, samostalno izlazi od Božića 1981.

Osnivač:

Biskupski ordinarijat Porečke i Pulskog biskupije

Glavni urednik: Vilim Grbac

Zamjenik glavnog urednika: Željko Mrak

Uredništvo: Blaž Bođnjaković, Vilim Grbac, Ilija Jakovljević, Tomislav Milohanić, Željko Mrak

Adresa uredništva:

Dobrilina 6, 52000 Pazin, tel: 052/624-342
ladonja@biskupija-porecko-pulска.hr
ladonja@josipturcinovic.com

List izlazi 12 puta godišnje

Grafičko oblikovanje i priprema: David Ivić

Tisk/Nakladnik:

Josip Turčinović d.o.o., Pazin

IBAN HR7023800061147003243

Devizni račun

ESB: CHR22 70010000-09166144

IBAN: HR7324020061100107336

SWIFT ESBC HR 22

UDK ISSN

282 : 379.8

ISSN 1330-5018

Naslovnica: Blagovijest

A upravo nam lik sv. Josipa i danas može biti itekako koristan i vrijedan primjer življenja svoje vjere. Sv. Matej u svom evanđelju napominje da je Josip, muž Marijin, pravedan te ju je odlučio napustiti „da je ne bi izvrgnuo sramoti“. Dakle, imamo pred sobom čovjeka koji je u tom trenutku bio spremjan staviti na stranu svoju čast i ponos kako se Mariji ne bi štogod loše dogodilo. On je to spremjan učinio iz ljubavi prema Mariji. A potom, kada mu se anđeo javlja u snu s objavom kako je Marija doista začela po Duhu Svetomu, tada Josip pokazuje veliku vjeru i pouzdanje u Boga iako mu sigurno u tom trenutku nije moglo biti jasno što se to događa. Josip preuzima odgovornost i čini sve što je potrebno radi sigurnosti povjerene mu obitelji. Zanimljivo je da Sveti pismo nije zabilježilo ni jednu njegovu riječ. Vjerojatno i u tome možemo iščitati određene poruke. Josip je doista pokazao svoju vjeru i pouzdanje u Boga svojim djelima i svojim životom. Možda nas njegov primjer može podsjetiti na mnoge naše starije, očeve i majke, dјedove, bake, od kojih su se mnogi već pre selili u vječnost. Oni se vjerojatno nisu razmetalili riječima, niti su im usta bila puna samohvale i hvalospjeva o vlastitim zaslugama. Ali su živjeli svoje poslanje,

najčešće u tišini vlastite žrtve, neimaštine i siromaštva. Njihovo su bogatstvo bila vjera, molitva i pouzdanje u Boga. Ni o vlastitoj vjeri nije bilo potrebno govoriti, ona se mogla vidjeti u njihovu životu. Bila je vidljiva u njihovoj požrtvovnosti, služenju i životu koji je u potpunosti bio posvećen obitelji i dobrobiti drugih. Lijepo je da na blagdan sv. Josipa osjetimo zahvalnost prema svima koji su u svom životu slijedili njegov primjer. To je prigoda i da molimo da Bog i ovu našu sredinu obdari ljudima koji će imati Josipove vrline jer smo, vjerujem, svjesni koliko nam je to upravo danas potrebno. Poštovani čitatelji, i naslovna stranica Ladonje sugerira još jedan lijep blagdan koji ovih dana slavimo, a to je blagdan Navještenja Gospodnjega ili Blagovijest. Imajmo i mi u ove korizmene dane pred očima lik Blažene Djevice Marije kako bismo imali hrabrosti i snage poput nje odgovoriti Božjem pozivu, kako bismo životom svjedočili njegovu riječ. Neka nam svima, poštovani čitatelji, što ljepše protekne preostalo korizmeno vrijeme u iskrenoj molitvi, dјelotvornoj ljubavi i postojanoj vjeri.

ČAŠĆENJE RELIKVIJA BL. MIROSLAVA BULEŠIĆA U ŽUPI PREOBRAŽENJA GOSPODNEG U PETRINJI

PETRINJA U župi Preobraženja Gospodnjeg u Petrinji od 16. do 18. ožujka održana je duhovna obnova uoči svetkovine sv. Josipa, zaručnika BDM i zaštitnika naše Domovine. Duhovnu obnovu i misna slavlja predvodio je vlč. Ivo Borić s temom „Sveti Josip zaštitnik domovine Hrvatske“. U koncelebraciji bili su župnik Damir Ceković i rektor svetišta u Gori preč. Paško Glasnović. Oltar je posluživao trajni đakon Vjekoslav Uvalić. Na početku misnog slavlja prvi dana blagoslovljeno je kip svetog Josipa, a drugog dana u župu su stigle na čašćenje relikvije hrvatskog blaženika Miroslava Bulešića te je i blagoslovljena njegova slika koju je župnoj zajednici darovao trajni đakon Vjekoslav Uvalić s obitelji. (IKA)

Kad prepoznaš Boga i nađeš sebe

Marijanski blagdan Navještenja tijekom korizmenog i/ili uskrsnog vremena – ima veliko značenje. To je spomen velikoga trenutka u kojem je „Riječ tijelom postala”, ali i dan kad se spominjemo velike vjere jedne male žene koja je promijenila svijet. Biblijski tekst koji govori o navještenju nalazimo u Lukinu evandelju (1,26-38). Marija je zaručena za Josipa i odjednom se nalazi pred izravnom Božjom intervencijom. Luka je to opisao kao posjet arkandela Gabrijela koji Mariji nosi vijest o milosti, o Božjem planu za nju: „Zdravo milosti puna, Gospodin je s tobom.” Lukin slikovit opis donosi nam i detalje o Marijinoj nutrini: zbumila se čuviš te riječi, stala je razmišljati, reagira i pita... Marijina vjera nije bez pitanja, bez traženja i vaganja. Marija ne odgovara automatizmom, nego iznosi svaki drhtaj svoga bića pred Boga. Anđelov odgovor: „Ne boj se, Marijo” želi preduhitriti Marijinu reakciju straha jer strah se može razviti u čovjeku kad se nađe pred nepoznatim. Marija je pozvana da bude bez straha pred novošću: kako je strah ne bi udaljio od Boga. Gabrijelov poziv „ne boj se” zapravo znači – „vjeruj”. Na Marijino pitanje kako će se odviti Božji plan za nju, Gabrijel odgovara tumačeći silu Svevišnjega koja će na otajstven način postati prisutna u njenom životu: „Sila će te Svevišnjega osjeniti”. Ista riječ „osjeniti” prisutna je i u izyješću o Isu-

sovu preobraženju gdje oblak baca sjenu na učenike – kao znak Božje prisutnosti, koji prati glas Božji (Lk 9,34). Gabrijelovo objašnjenje toga neobjasnivog začeća svodi se na to da ukaže Mariji na posebnu prisutnost Božju u njenu životu i jednostavno upućuje da se tu radi o Božjoj sili, a „Bogu ništa nije nemoguće”. Moglibismo Gabrijelove riječi ovako sažeti: „Marijo, Bog ima plan s tobom”. A Marijin odgovor možemo sažeti ovako: „Neka bude” ili „Amen”. Marijina zbumjenost, razmišljanje i strah, nestaju u Marijinu odgovoru, u kojem ona definira sebe u odnosu na Boga. U redcima prije Marija razmišlja zbumjena značenjem i sadržajem upućenih joj riječi. U odgovoru Marija pokazuje rezultat razmišljanja. I, zanimljivo, središte je njena odgovora – ona sama. Ona Boga vidi kao Gospodina, gospodara (to se podrazumijeva u grčkoj riječi *kurios*, „Gospodin”) i priznaje njegovu veličinu, opisujući sebe kao osobu koja služi Bogu: „Evo službenice Gospodnje.” A to znači da priznaje njegove zakone, da živi poštjući Božji naum za čovjeka, da joj je život uređen u skladu s Božjim naukom. Marija zna tko je ona: ona poznaje sebe jer je upoznala Boga i prepoznala da je On najveće dobro u njenu životu. Samo tako može izreći i drugi dio odgovora „neka mi bude po Riječi Tvojoj”. Božju riječ u svoj život može prihvati samo osoba koja priznaje važnost Božje riječi, samim time i pr-

venstvo Božje riječi pred svakom našom idejom. I više od toga: Marijin odgovor nije nijemo kimanje glavom i nekakvo pasivno dopuštanje da Bog učini svoje. Naprotiv – Marijin odgovor otkriva njenu radost: ona je sretna s Božjim planom za nju i oduševljeno odgovara. Prihvata Božjega sina pod svoje srce, rađa ga i prati, kao majka i učenica, preko Kalvarije do Uskrsnuća. Što možemo naučiti od Marije? Prije svega da moramo znati tko smo: zašto živimo, čemu služi naše tijelo, koji je smisao postojanja naše duše. Marija je znala da ona živi za Boga, da je pozvana dušom i tijelom svjedočiti Božju dobrotu i milost u svijetu. Zato što je razumjela svoj odnos s Bogom, mogla je radosno reći „neka mi bude po Tvojoj riječi”. Isto vrijedi i za nas: tek kada sami sebe shvatimo kao Božje službenike, tek tada možemo postati istinski radosni jer ćemo tada razumjeti Božji plan za nas i moći ćemo ga s radošću prihvatići. Taj je Božji plan za svakog čovjeka jedinstven i izvanredan i usmjerjen je da ostvari ono jedinstveno i izvanredno u čovjeku, za što je samo on rođen: samo kad to živi, čovjek doista živi punim plućima. Marija nas uči da priznavanjem Božjega prvenstva u našem životu postajemo otvoreni punini svojega života: postajemo ljudi koji poput Marije svojom vjerom mijenjaju svijet. Ljudi koji su prepoznavši Boga, pronašli sebe.

17. OBLJETNICA SMRTI MONS. ANTUNA HEKA

Svake godine u mjesecu veljači osjećaj zahvalnosti i ponosa za život i djelo našega dragog prvog ravnatelja obuzima sve nas u Kolegiju. U vjeri da se nama život ne oduzima, nego mijenja i da imamo zagovornika kod Oca, obilježili smo 17. obljetnicu smrti mons. Antuna Heka. U organizaciji Katoličkoga društva prosvjetnih djelatnika Istre i Pazinskoga kolegija – klasične gimnazije Pazin održano je predavanje *Teškoće i radosti odrastanja* za prosvjetne djelatnike, roditelje i sve zainteresirane u četvrtak, 21. 2. 2019. g. Socijalna pedagoginja i realitetna terapeutkinja Štefanija Prosenjak -Žumbar iskustvima i primjerima potkrijepila je vrlo zanimljivo i sveobuhvatno izlaganje o suvremenim izazovima roditeljstva. U ponedjeljak, 25. veljače učenici su prvih razreda Pazinskoga kolegija, zajedno sa svojim razrednicama i ravnateljem, pohodili grob prvoga ravnatelja, kratko se pomolili i svečano položili cvijeće na njegov grob. Nastavnici i odgajatelji govorili su učenicima o Monsinjorovu neprocjenjivu doprinosu osnivanju i razvoju Škole. Istogaje dana sv. misom zaokruženo sjećanje na prvoga ravnatelja.

PROSLAVLJEN DAN OČEVA U LABINU

Vrlo je svečano bilo na blagdan sv. Josipa u crkvi sv. Franje u Labinu gdje je proslavljen Dan očeva na razini grada. Vjeroučnačna su djeca pozvala svoje očeve da ih doprate na sv. misu pa se crkva u Podlabinu ispunila mnom mladim roditeljima. Na taj su način dali podršku svojoj djeci u vjerskom odgoju, a djeca su očeve obradovala malim znakom pažnje i darom za tu prigodu. Lijepo je bilo vidjeti mlade obitelji u crkvi, a njima se na poseban način obratio i predvoditelj misnoga slavlja v.l. Mladen Pranić, pročelnik Ureda za obitelj Porečke i Pulske biskupije, koji je istaknuo posebnu ulogu očeva u obiteljima. Djeca su nakon mise izvela recitacije i igrokaz u čast sv. Josipu, a za tu su ih prigodu pripremile katehistice Jaga Katić i Adrijana Licul. Svakako treba pohvaliti i vjeroučiteljice koje su svojim zalažanjem potaknule djecu i roditelje da se odazovu na slavlje jer samo se zajedničkim snagama može postići ono na što smo pozvani – širenje Radosne vijesti. Združeni Caritas župa Podlabin i Gornji Labin pobrinuo se oko pakiranja poklona i pomogao župljankama Gospe Fatimske u pripremi domjenka poslije sv. mise. Nakon druženja ispred crkve vjernici su, obogaćeni novim iskustvom, zaključili da se i dogodine nastavi i postane tradicija slavlje Dana očeva te da imamo budućnost u našim mladim obiteljima. (LB)

IMUNITET „POVLAŠTENIH“

Tijekom ovogodišnjih karnevalskih priredbi i povorki nije bilo niti jedne u kojoj su jedna od tema bili Crkva, biskupi i svećenici. To je, uostalom, već postala svojevrsna tradicija, a ove godine to je donekle razumljivo i imajući u vidu zahuktalu atmosferu oko problema zlostavljanja maloljetnika od strane crkvenih službenika. Gotovo nikome u Crkvi nije palo na pamet izjašnjavati se o tome ili nad time jadikovati, dijelom zato jer je tema istinita, bolna i aktualna, ali i stoga jer se radi o karnevalu, kada je sasvim razumljivo da svakojake negativnosti budu u središtu karnevalskih događanja. Može se dogoditi da pretjerano karikiranje stanja, pogotovo ako su posrijedi i žrtve, nije umjesno i mnogima može zasmetati. No, karnevalski šešir sve „pokriva“, pa se i najokorjeli kritičari na kraju pomire s činjenicom da je u pitanju ipak zabava i shvate da cijela predstava nema namjeru utvrditi istinu na „znanstveni“ način, nego se radi o ironiji. A za to što je neka negativna ili bolna tema zauzela „počasno“ mjesto u karnevalu krivi su oni koji su je oživotvorili i svojim ponašanjem nametnuli u stvarnosti.

„Ugroženost“ Milorada Pupovca

Problem je u tome što se neki pojedinci i kategorije hrvatskih građana osjećaju „imuni“ na bilo kakav ironični govor o njima samima. Tako je Milorad Pupovac cijelu hrvatsku javnost zalio krokođilskim suzama nad činjenicom da je netko u nekoj karnevalskoj povorci zapalio njegovu sliku. To je gospodina Pupovca toliko razljutilo da smatra kako je taj čin poziv na nasilje, kako je za to

kriva hrvatska Vlada, kako bi on mogao napustiti vladajuću koaliciju u kojoj sjedi u udobnoj fotelji i uživa već poznate blagodati. Teško je vjerovati da će to i učiniti. Ali je taj čin interpretirao kao dokaz da u Hrvatskoj postoji nekakva opasnost za ljude nacionalnih manjina. Pa je posegnuo za starom floskulom: izmisli nekakvu ugroženost članova manjina u Hrvatskoj kako bi on sam zadobio veće blagodati. Iz jednog satiričnog karnevalskog čina izvodi katastrofične posljedice koje mogu uzrokovati smrtnom opasnosti po njega samoga. Čovjek zaista ne pati od pretjerane skromnosti! Ili je u pitanju politička računica njega i njemu sličnih koji ne propuštaju niti jednu priliku da Hrvatsku i njezin narod predstave kao elementarnu nepogodu i opasnost koja se nadvila nad „obespravljene“ i „osiromašene“ „Pupovce“ i njihove sljedbenike. Prozirna farsa!

„Imunitet“ tzv. novinara

Kako sada stvari stoje i Hrvatsko novinarsko društvo smatra da su i novinari imuni na svaku kritiku. Ne znam jesu li se ikada to Društvo ili pojedini novinari ispričali javnosti kada se dokazalo da su njihove informacije krive ili izmišljene. Medijski sektor gotovo je sakralizirao novinarsku struku. Što god novinar napiše postaje nedodirljivo. Svaki pokušaj ispravljanja informacije ili, ne daj Bože, traženje zadovoljštine na sudu za iznošenje netočnih podataka, bez ikakvog kolebanja biva ocijenjeno kao „napad na slobodu govora i riječi“. Možda je to zato što većina novinara nema adekvatnog obrazovanja. U Hrvatskoj se često

uspješnu novinarsku karijeru postiže otkrivanjem nekakve pikante riječi ili izmišljanjem afera. Daleko smo od onih novinara koji su istinom uspjeli američkog predsjednika natjerati na ostavku. Takvi novinari itekako zaslužuju imunitet od svakog progona. Ali ga ne zaslužuju oni koji olako, iz same želje za zaradom ili većom nakladom, uporno u hrvatsku javnost plasiraju fotografije ili teze koje se kasnije pokažu kao neistinite. Sličnu kategoriju kategorija zaštićenih „imunitetom“ čine brojni kulturnjaci. I oni se odviše ne zabrinjavaju hoće li svojim predstavama nekoga povrijediti, pa radilo se to i o nekim svetinjama, ta, ionako su zaštićeni, jer svaki prigovor, kritika ili prosvjed biva ocijenjen kao „napad na slobodu umjetničkog izražavanja“. Štoviše, malo pomalo nastaje praksa da neka umjetnička predstava ima toliko veći uspjeh koliko je više ljudi uspjela povrijediti. Nastaje tako „imuni krug“ sprege medijskog i umjetničkog lobija. Naravno da je i jednima i drugima Crkva najomiljeniji predmet sprudnje. Jer, kao što je slučaj kod karnevala, ona se ne bavi prizivom na nekakvi imunitet, pa je se nitko ne treba bojati. Razni Pupovci i kulturnjaci, međutim, svojim govorom o „ugroženosti“, mogu na Hrvatsku, hrvatski narod i Crkvu zalijepiti svakojake negativne etikete koje odjeknu i u inozemstvu. Slučaj proglašenja svetim Alojzijem Stepinacem zorno govori o tome. Svi oni koji se skrivaju ispod plašta imuniteta od svake kritike vrlo dobro znaju da se objektivna istina teško probija u javnost, dok laž i obmana uvijek imaju široku aveniju kojom dospiju do ušiju ljudi.

Površno znanje i duboko neznanje

Svaka župa i svaki župnik imaju na raspolaganju dobre, vjerne i pobožne muškarce i žene. Na njih se može, kako na koje i u koju svrhu, više ili manje, osloniti u potrebama župnoga vjeronauka, pastoralna, uređenja crkve i crkvenih prostora. Može se na njih osloniti i u liturgijskim zadatcima. Naravno da na početku, kad župnik tek dođe na župu, strahuje jer ne zna tko mu je tko i kakav je tko, ne želi si navući na leđa nesnošljive tipove, osobe koje bi htjele ovladati i njime i župom pa puše „na hladno“, „izmotava“ se, ne želi brzo prihvati ponuđenu suradnju. Čeka, oklijeva dok si ne nađe prikladne suradnike, možda ne one iste koji su prijašnjem župniku bili desna ruka. Ali to su sve ljudi koji pomažu župniku radi njega, radi župe, a ne radi sebe. Ne traže u tome svoju karijeru niti misle javno zauzeti svećeničku poziciju (ako netko možda i ima potajnu želju manipulirati župnikom i župljanim, to skriva „kao zmija noge“). No, sve se više u javnosti pojavljuju tipovi sasvim druge vrste. Pojavljuju se „glumci“, oponašatelji svećenika koji ne zaziru od toga da se javno hvale svojim „šouima“, da se pokazuju na televiziji, u novinama, na *Facebooku*. To nisu osobe koje su prošle neku svećeničku formaciju, makar u malom sjemeništu, a kamoli u bogosloviji, koji nisu prošli ni nekakve seminare u kojima bi stekli i minimum svećeničke i crkvene svijesti jer da jesu, ne bi to radili. Što rade, rade iz čistoga neznanja, a uvjereni su da izgledaju kao oni koji znaju. To su tipovi, koji su dobro i manje dobro uvježbali „glumu“ svećeništva, koji oponašaju svećenike, kao bezvodni oblaci koji u sebi nemaju nikakva

sadržaja, samo blebeću naučene fraze, ali kad malo s njima razgovaraš, vidiš da su potpuno prazni, da ništa niti znaju niti razumiju, samo kao papige govore što su „pokupili“, bez razumijevanja. Oni koji jednako malo znaju, bivaju oduševljeni njihovim pobožnim i razmetljivim brbljanjem. Ti se tipovi uvlače među naše redove i sablažnjavaju narod. Vrte se po televiziji, daju izjave, hvale se svojim sramnim podvizima, pobiru odobravanje, udivljenje i pljesak neupućenih, pa bili to i njihovi najблиži. Ništa ne razumiju, ali daju velike izjave. I oni drugi koji ništa ne razumiju, dive im se. Budući da ništa ne razumiju, misle da su rekli – i ovi drugi da su čuli – nešto jako pametno. A nisu. Ti su se glumci maskirali u posvećene osobe i od naivnih izvlače različite koristi za sebe: novac, primaju narudžbe misa, „ispovijedaju“, „blagoslivljaju“, dijele duhovne savjete. Nameću svoju volju ministrantima, čitačima, postavljaju se kao autoritet. Čak se usuđuju misniku na uho kod oltara nešto šaptati, kao što su vidjeli da svećenici znaju nekad kad koncelebriraju jedan drugom nešto šapnuti ili domaći župnik gostu-svećeniku, predvoditelju slavlja. Nažalost, misnici se nekad u svojoj „prevelikoj dobroti“ nemaju snage otarasiti takvih tipova, a sav narod vidi da nešto ne valja. Zato o tome treba pisati je će nam se dogoditi da nam zaledne na leđa „mora glumatala“ koji će kao vukovi rastjeravati i uništavati župno stado, unositi nemir. Uzmi-mo da netko od tih „glumaca“ iskreno želi postati svećenikom. Smije li mu se zabraniti put k svećeništvu? Recimo da se čovjek – mladić – dječak zaigrao. Od silne želje izgubio je kontrolu nad svo-

jim ponašanjem, kao svatko tko je jako zaljubljen. Može li mu se dopuštati da radi što hoće u svojoj pobožnoj bezumnosti? Nije li naša dužnost poučavati ga? A nijedno odgajanje nije ugodno i bez stege. Postoje i koraci kako se usvaja znanje. Ali, problem je što si oni ne daju ništa reći, što si umišljaju da sve znaju, da oni mogu određivati, nametati i tumačiti pravila. Sve si oni na *Facebooku* objasne i sami sebe, i jedni duge, uvjere u ono čega uopće nema. Slažu kule u oblacima. Zato ih treba udaljiti od oltara bez lažne empatije, i to što prije dok ne naprave veću zbrku i veću, nepopravljivu, štetu. Ove se korizme na razini naše biskupije organiziraju u Pazinskom kolegij- klasične gimnazije seminari za permanentno obrazovanje osoba koje u crkvi služe na razne načine: u liturgiji (čitanje, priprema potrebnoga za liturgijsko slavlje), u uređenju i ukrašavanju liturgijskoga prostora, u organizaciji pjevanja, župnoga vjeronauka, u organiziranju i provedbi pučkih pobožnosti, brinu o ophođenju unutar crkvenoga prostora kako s vjernicima, tako i s crkvenim službenicima te o vladanju u crkvenom, a posebno liturgijskom prostoru, brinu o ophođenju s ministrantima i ostalim „svetim“ radnjama. Trebali bi doći svi, bez obzira na godine i „staž“, koji već u tim aktivnostima sudjeluju i oni koji bi željeli sudjelovati. Ovi seminari pomažu da se postigne podjednaka razina svijesti i usklađeno djelovanje na razini čitave Biskupije. Tako ponašanje pridonosi skladu liturgije, miru prisutnih vjernika, osjećaju zajedništva i katoličkoga jedinstva.

Čista srijeda u porečkoj katedrali

Misno slavlje na Pepelnici, 6. ožujka, u porečkoj prvostolniči i ove je godine tradicionalno predvodio porečki i pulski biskup mons. dr. Dražen Kutleša. Uvodni pozdrav svećenicima i okupljenim vjernicima izrekao je porečki župnik i dekan preč. Milan Zgrablić. Biskup je na početku prigodne homilije napomenuo kako je korizma vrijeme kada se trebamo s posebnom pažnjom posvetiti sebi, poput Isusa povući se u svoju pustinju, u osamu, ali ne u materijalnom nego u duhovnom smislu. Upravo je blagdan Pepelnice, pepeo koji se koristi pri pepeljenju, ono što nas podsjeća na prolaznost materijalnog, na prolaznost ovozemaljskoga života. U ovoj si korizmi trebamo posvjestiti da je naš ovozemaljski život jedno određeno

razdoblje, i mi trebamo izabrati hoćemo li živjeti u miru ili u sukobu sa svojim bližnjima, hoće li nas, kada nas više ne bude, pamtitи по добру ili по злу. Upravo zbog toga, rekao je Biskup, Crkva nas potiče na tri temeljna elementa za plodonosnu korizmu: molitvu, post i djela milosrđa. Molitva, kao osobni odnos, razgovor s Bogom, potiče na obraćenje, na čišćenje od grijeha. Problem je današnjega društva što se nastoji zatomiti osjećaj za grijeh, no obraćenje prekida niz grijeha koji se nadovezuju. U ovoj smo korizmi pozvani da u skrovitosti razvijimo svoj razgovor s Bogom. Nadalje, Crkva nas potiče na post, ali nije dovoljno samo izvanjsko odricanje od jela pića ili nekog poroka, to je način da naučimo imati kontrolu nad svojim ži-

votom, rekao je propovjednik, post nam pomaže da shvatimo tko smo i što smo. Nadalje, djela milosrđa, na koja nas na poseban način u korizmi Crkva poziva, ne podrazumijevaju samo davanje milostinje, potrebno je nadasve bližnjemu davati svoje vrijeme, pažnju, ljubav. Ova nas korizma potiče da se preispitamo, da sagledamo svoje odnose sa drugima i priznamo sebi činimo li ono što je potrebno da bi ti odnosi bili što bolji. Neka ova korizma bude plodonosna tako da uspijemo sagledati vlastita ograničenja, da se izdignemo iznad formalnoga življеnja vjere te doživimo istinsko obraćenje, zaključio je Biskup.

Misno je slavlje glazbeno uzveličao katedralni župni zbor. (Tiskovni ured PPB)

Svjedoci vjere 20. stoljeća i „muk istarskih jama“

Ovogodišnju misu za žrtve totalitarnih režima, održanu u Pićnu, predvodio je mons. Ivan Milovan te istaknuo kako su mučenici i svjedoci vjere 20. st. u Istri, ponos i slava naše porečke i pulske Crkve, velikim dijelom, iznijeli vjeru kroz povjesne tjesnace.

PAZIN, PIĆAN Ovogodišnja korizma duhovna obnova za svećenike, redovnike i redovnice Porečke i Pulske biskupije održana je u Pazinskom kolegiju, u ponедjeljak, 11. ožujka 2019. godine. Okupilo se pedesetak sudionika. Duhovnu obnovu predvodio je franjevac o. Bernard Barbarić, gvardijan samostana na Trsatu, u Rijeci. Nakon razmatranja uslijedilo je pokorničko bogoslužje i mogućnost za pojedinačnu ispovijed. Kao i svake godine, u nastavku te korizmene duhovne obnove održana je koncelebrirana sveta misa spomena i molitve za sve žrtve totalitarnih režima. Ove je godine za tu misu odabrana pićanska župna crkva. Misu je predvodio mons. Ivan Milovan, biskup u miru, uz koncelebraciju više svećenika te uz nazočnost župljana pićanske župe i okolice. Biskup je prigod-

nu homiliji započeo podsjetivši kako smo upravo zakoračili u korizmu, to posebno vrijeme označeno pozivom na obraćenje i pokorу, i kršćanskim govorom o smislu patnje i križa. Pobožnost, pak, Križnoga puta stavљa nam posebno pred oči Onoga koji je „naše slabosti na se uzeo“ i nevin podnio sramotnu smrt da nama slabima i grešnicima podari oproštenje i pomirenje s Ocem te dade nadu života u slavi, rekao je mons. Milovan. Naveo je u nastavku odlomak iz homilije održane u prosincu Svete godine 2000., na danu spomena mučenika i svjedoka vjere XX. st. – u misi prigodom otkrivanja velikoga kamenog spomenika kod crkve svete Marije Svetomore nedaleko Žminja:

„Mi se u ovoj euharistijskoj žrtvi posebno spominjemo naših mučenika i svjedoka vjere 20. st. u Istri. Oni su ponos i slava naše Crkve, porečke i pulske. Upravo su oni, velikim dijelom, iznijeli vjeru kroz povjesne tjesnace. Na njima je najjače zablistala snaga vjere koja ljubi, ustraje, opraća, moli i svjedoči. A Crkva u Istri je, poput Crkve na drugim hrvatskim prostorima, prošla svoju kalvariju u ovom tragičnom XX. st. Ponajprije, nakon Prvoga svjetskog rata, kad je zbra-

njivano ono što je uvijek bilo slobodno, normalno i sveto: govoriti, moliti, pjevati, slaviti misu na materinskom jeziku, kada su se isklesavale riječi čak s nadgrobnih spomenika, napajalo ricinusom, spaljivale stare župne knjige i maticе, a mnogi su službenici Crkve odvođeni na tzv. ‘sigurna mjesta’ ili protjerivani; uslijedila je tada prava seoba naroda iz Istre. Potom u Drugom svjetskom ratu i nakon njega, kad je nova ideologija nasiljem uklanjala, čak masovno, one koji je nisu prihvaćali i tako prouzročila nebrojene patnje ljudi, šikaniranja, ponižavanja i same užase smrti. Stradavali su zbog vjere mnogi – i svećenici i vjernici laici – podnoseći prijetnje i teror, a mnogi su prihvatali i samu okrutnu smrt. Njihovi su grobovi često ostali nepoznati, a kosti im još leže u dubokim jamama po ovoj našoj dragoj pitomoj Istri. Mi ih se ovdje svih spominjemo, svima njima podizemo ove kamene spomenike. Jer oni su bili ti kameni monoliti koji su ostali nepomični u vjeri, izdržali okrutne patnje i mučenja – kakva je samo Sotona mogao izmisliti – natopivši svojom krvlju ovu našu crvenu zemlju. Abelova je nevina krv vapila u nebo za osvetom, Kajin je

zbog te krv bio trajno obilježen žigom na čelu. Ova nevino prolivena krv stapa se s Kristovom i samo vapije za oproštenjem i izmirenjem. Među svim tim svjedocima vjere, i to kad su vremena već donekle bila mirnija, nakon rata, žrtvom života platili su svoju vjernost svećenici, 1946. Francesco Bonifacio u Krasici i 1947. Miroslav Bulešić u Lanišću.“

„Danas smo na ovoj misi spomena ovđe u Pićnu, u središtu širokoga područja Pićanstine i okolice, koje je također obilježeno teškim ratnim stradanjima naroda od '43. do '45.“, podsjetio je biskup te nadodao da je nedavni veći dopis u Glasu Koncila, o istarskim jamama, pisan upravo iz ove župe, vapaj, ali i podsjetnik na „muk istarskih jama“, tih zlokobnih mjesta u kojima su strašnom smrću skončale stotine nevinih. Jame Pićanstine, Gračaštine, Plominskoga zaljeva, mjesto partizanskoga zatvora na obroncima Učke iznad Kožljaka: sva su ta mjesta i dalje – evo već 74 godine nakon završetka rata i 30 godina od demokratskih promjena – pokrivena mukom, ali i gorčinom i bolom živih zato što još uvijek tim žrtvama nije iskazano ljudsko poštovanje i pijetet te omogućen kršćanski pokop, rekao je mons. Milovan.

„Oče, oprosti im jer ne znaju što čine.“

Pok. svećenik Ivan Grah, na kraju svojih zapisa o brojnim nevinim žrtvama ko-

munizma na području Istre, napisao je kako djeluje nevjerljivo i zastrašujuće da su takve grozne zločine činili naši domaći ljudi, krštene duše, koje su se u jednom trenutku posve predale zločinačkoj ideologiji velike laži, slijepje mržnje i sirova nasilja. Prigodom nedavnoga otkrivanja ploče na rodnoj kući svećenika Zvonimira Brumnića o 20. obljetnici njegove smrti, u Funcićima kod Lindara, podsjetio je biskup, spomenuli smo se toga plemenitog čovjeka koji je, uz ostalo, najesen '43., nakon njemačke ofenzive i velika stradanja, paleži i pokolja ljudi na Pazinskom polju, kako je netko kasnije izrazio, poput starozavjetnoga Tobije obilazio onim krajem te pokupljaо leševe ljudi po zgarištima i poljima i pobrinuo se za njihov ukop. No i on je uskoro bio došao na udar sektaša kad je prigovorio zbog nekih neodgovornih akcija partizana koji bi iz zasjede zapucali na Nijemce, a rezultat bi bio paljenje sela i stradavanje nedužna naroda.

Neka nam Gospodin svima bude snaga, utjeha i nada

Danas se ovđe spominjemo i molimo za žrtve totalitarnih režima XX. stoljeća. No i dalje ostaju pitanja dokle će tek muk prekrivati naše istarske jame, s nevinim žrtvama koje još nemaju dostojan pokop? U javnom se prostoru ovđe kod nas i nadalje spominju samo jedne žrtve, samo jedne imaju i svoje spomenike, i

dalje se govori crno-bijelim načinom. Mi se spominjemo svih žrtava i za sve molimo. Znamo, samo u vjeri u raspetoga i uskrsloga Krista možemo naći nadu i utjehu te odgovor na pitanja o smislu žrtve i stradanja nevinih. Krist nam po riječima današnjega Evandželja pokazuje i pravi odnos prema svakom čovjeku, dobromu i zločestomu, našemu i njihovu. „Što ste učinili jednome od moje najmanje braće, meni ste učinili.“ On je pokazao i novi odnos prema samim neprijateljima: „Oče, oprosti im jer ne znaju što čine.“ Naš bl. Miroslav ponavlja je tu riječ svoga Učitelja: „Moja osveta je oprost.“ Spominjemo se žrtava totalitarnih režima i molimo za njih, prepričujući ih Božjem milosrđu. Misleći, pak, na sebe i svoj životni put, na svoje odgovornosti, znamo da smo doista u korizmi svi pozvani na obraćenje i vjernije nasljedovanje našega Spasitelja. Trudimo se činiti to onim klasičnim djelima milosrđa: nahraniti gladne, napojiti žedne, pohoditi bolesne... sve do onoga – pokopati mrtve. Nadajmo se da ćemo i to jednom moći učiniti: dostojno pokopati nevine žrtve naših istarskih jama. Neka nam Gospodin svima bude snaga, utjeha i nada, zaključio je mons. Milovan. Na kraju je prigodne zahvale izrekao pićanski župnik vlč. Antun Kurelović. Misu su glazbeno animirali župni zbor i zbor mladih. (Tiskovni ured PPB)

Prvi korizmeni susret župnih animatora i vjeroučitelja

PAZIN Prvi korizmeni susret župnih animatora i vjeroučitelja, koji je ujedno bio i stručno vijeće za vjeroučitelje, održan je u subotu, 9. ožujka, u Pazinskom kolegiju. Susret je uvodnim pozdravom dobrodošlice i molitvom otvorio predstojnik Katehetskog ureda Porečke i Pulske biskupije vlč. Luka Pranjić koji je uz ostalo njavio i sadržaj naredna tri susreta. Izlaganje na temu „Vjeroučitelj, župni animator i Dan Gospodnj - teološko pastoralni vid Dana Gospodnjega“ održao je dr. Nikola Vranješ, profesor na Teologiji u Rijeci. Predavač se kroz izlaganje osvrnuo na teološki i pastoralni aspekt nedjelje i Euharistije te zaduženja vjeroučitelja i župnih suradnika. Rekao je nadalje kako je u ovom našem suvremenom društvu nedjelja u krizi. Upravo stoga oni koji su aktivniji u Crkvi trebaju nastojati bolje razumjeti razne aspekte nedjelje kao Dana Gospodnjeg kako bi zajedno, kao Crkva, mogli tražiti načine da tu krizu ako ne prevladamo, barem ublažimo. Obzirom na to da vrijeme i prostor određuju život opasnost je za današnjeg čovjeka krivo poimanje vremena, ono bi trebalo biti shvaćeno kako vrijeme koje je čovjeku dano da kroz ovozemaljski život nastoji postati što sličniji primjeru kojeg nam je dao Isus Krist. Citirao je i encikliku pape Ivana Pavla II. „Tertio Millennio Adveniente“ u kojem ističe da je vrijeme života prilika za posvećenje. Nedjelja je dan posvete našega vremena, istaknuo je predavač. Za razliku od mentaliteta današnjeg društva, u kojem čovjek živi samo po sistemu sve i odmah, potrebno je živjeti između vremena i vječnosti, trebamo se baviti elementima vječnosti i po tome oblikovati svoj život u sadašnjem vremenu. Nedjelja, kao slavljeničko, liturgijsko vrijeme je prilika za dublji susret s Bogom, trebamo dozvoliti da nas u tome susretu Bog promijeni. Po nedjelji i ostalo vrijeme postaje ispunjeno Bogom. Predavač se potom osvrnuo na Euharistiju, eminentni dio našega kulta, istaknuvši kako nas obred povezuje s Bogom, privlači

nas u dimenziju vječnosti. Boga ne možemo vidjeti, ali nam se on u obredu daruje dovoljno za naše spasenje, istaknuo je predavač, te napomenuo da nam se Bog u obredu približava kroz elemente koje mi možemo dohvatiti. Naglašena je i važnost strukturiranja župne zajednice oko nedjeljne euharistije u afirmaciji vjerskog identiteta. Dotaknuta je nadalje tema raslojavanja župnih zajednica pod utjecajem pojave pohađanja duhovnih seminara, no takva duhovna lutanja, bez usidrenosti vlastitoga života u nedjeljnoj euharistiji, ne izgrađuju vjernički identitet. Govoreći o značenju angažmana vjeroučitelja i župnih animatora predavač je istaknuo važnost shvaćanja vlastitog života i poziva u perspektivi dara, potrebno je vlastiti život shvatiti kao obilje određenih talenata koje u ljubavi treba podijeliti s drugima. Talenti, kao i veća sposobljenost nose odgovornost. No prije bilo kakvog angažmana svoju vjeru, svoj vjerski identitet potrebno je svjedočiti vlastitim životnim primjerom. Dotaknuta je zatim i problematika promjene percepcije nedjelje kao Dana Gospodnjeg čak i kod vjernika, za mnoge nedjelja ne funkcioniра jer nisu poučeni, naglasio je predavač te istaknuo važnost kateheze u župi i obitelji. Tijekom predavanja, ali i kroz raspravu koja je uslijedila razgovaralo se o konkretnim načinima kako vjeroučitelji i župni suradnici

mogu druge voditi Bogu, promoviranjem kulture istinskoga zajedništva. Nakon rasprave, tijekom koje su dotaknute i druge aktualne teme, susret je završen zajedničkim objedom svih sudionika. (G. Krizman)

ISPRAVAK

U Ladonji za veljaču 2019. godine u tekstu pod naslovom SPO-MEN-PLOČA VLČ. ZVONIMIRU BRUMNIĆU došlo je do nenamjerne pogreške te je navedeno da se za popravak krova rodne kuće vlč. Brumnića pobrinula Općina Gračišće što je pogrešna informacija. Potrebno je naglasiti da su se za popravak krova pobrinula trojica braće Brumnić – Mario, Darko i Denis. Općina Gračišće, na čelu s načelnikom Ninom Mijandrušićem, sudjelovala je u ovom događaju pripremom prigodnoga domjinka. Raznovrsne kolače pripremili su rodbina, susjedi i prijatelji. Piće je donirao Denis Brumnić. Ovom prilikom najiskrenije zahvaljujemo svima koji su na bilo koji način pomogli u postavljanju ploče. Hvala na prijateljstvu, ljubavi i podršci.
Nada Brumnić

U Puli proslavljen Sv. Polikarp

U subotu, 23. veljače, u kapeli Milosrdnoga Isusa u Kući skrbi sv. Polikarpa u Puli proslavljen je blagdan sv. Polikarpa, biskupa i mučenika. Misno slavlje predvodio je porečki i pulski biskup u miru mons. Ivan Milovan, u zajedništvu s trojicom svećenika. Biskup je u svojoj propovijedi istaknuo primjer i predanost svetoga Polikarpa za narod kojem je služio u Maloj Aziji. Bio je kao dobar kruh, rekao je Biskup, cijelog je sebe davao za druge. Istaknuo je kako nije dovoljno samo odraditi posao, već ono što radimo, trebamo raditi srcem. Ponekad je dovoljan i jedan smješak koji ćemo darovati osobi do sebe, i to može ponekad biti gesta nemjerljive vrijednosti. Svoju propovijed Biskup je zaključio riječima sv. Pavla iz Poslanice

Rimljanima: „Nikome ništa ne dugujte, osim da jedni druge ljubite.“ Misu je glazbeno animirao kantautor Bruno Krajcar. Po završetku misnoga slavlja bilo je pripremljeno kratko druženje uz kavu i kolače za djelatnike i štićenike Kuće skrbi te ostale vjernike koji dolaze na misu u kapelu Milosrdnoga Isusa. O kapeli brinu sestre Milosrdnoga Isusa koje od 2000. godine žive i djeluju u prostorima nedaleko te kuće skrbi. Kuća skrbi „Sv. Polikarp“ dobila je ime po dijelu grada gdje je smještena. Četvrt Sveti Polikarp nastala je nakon sredine 19. stoljeća kada je Austrija odredila Pulu za svoju glavnu ratnu luku. Zgrada u kojoj se nalaze kuća skrbi i kapela dio su velika kompleksa izgrađenoga u tom periodu. Za potrebe ratne mornarice austrijski vojni inženje-

ri i arhitekti projektirali su tada u Puli velike objekte pod utjecajem bečkoga romantičnog historicizma, pa su tako nastale neke od ljepših austrijskih građevina u Puli: neoklasistička Palača vojnoga zapovjedništva na Rivi (Admiralitet), Mornarička bolnica (1861.) te Mornarička vojarna i Mornarička strojarska škola (1870.) u četvrti Sv. Polikarp. Činjenica da povijesni toponim nosi ime toga crkvenog oca i ranokršćanskoga mučenika, koji je, prema predaji, prije nego je spaljen na lomači zajedno sa svojim učenicima, rekao: „Ja sam 86 godina služio Krista i On me nikada nije izdao, zašto bih ja sada izdao Njega?“, progovara o vjeri žitelja juga istarskoga poluotoka. (G. K.)

Kardinal Schönborn o zabrani mise na Bleiburgu

BEĆ Na završetku proljetnog plenarnog zasjedanja Austrijske biskupske konferencije u Beču u petak 22. ožujka održana je konferencija za tisak na kojoj je bilo riječi i o odluci dijecezanskog upravitelja biskupije Gurk Klagenfurt da ove godine ne dopusti slavljenje mize zadušnice na bleiburškom polju. Predsjednik Austrijske biskupske konferencije kardinal Christoph Schönborn, odgovarajući na novinarsko pitanje jesu li raspravljali o molbi hrvatskih biskupa da se dopusti misa na Bleiburgu, potvrdio je da je na zasjedanju bilo riječi o toj temi. Dodao je da se u vezi s tim čuo s predsjednikom Hrvatske biskupske konferencije zadarskim nadbiskupom Želimirom Puljićem. „Podsjetio sam ga da su biskupije nadležne za to pitanje. To nije u nadležnosti biskupske konferencije, u Hrvatskoj je situacija drugačija. Za komemorativni skup postoji odluka Sabora i HBK, u Austriji je pravno zadužena biskupija Gurt-Klagenfurt“, rekao

je Schönborn i dodao da je biskup koji je trebao voditi misu pitao za dopuštenje, ali da je odluka upravitelja biskupije bila negativna. „Biskupija ne može zabraniti da ljudi tamo dođu, to nije njihova nadležnost, radilo se samo o misi. Odluka o tome je na biskupiji Gurk-Klagenfurt i tu biskupska konferencija nema intervercija“, rekao je kardinal Schönborn dodavši da su austrijski biskupi o tome mnogo raspravljali. „To je zahtjevna tema... Mislim da nam treba kultura procesuiranja povijesti, to je bilo bolno razdoblje u hrvatskoj povijesti s mnogo tisuća mrtvih, istodobno ta je povijest kompleksna“. Predsjednik Austrijske BK predložio je da se u vezi s tim započnu razgovori između Austrije i Hrvatske uz pomoć povjesničara. „To su koraci koji nam trebaju. U Austriji se kaže da je to fašistički skup, a u Hrvatskoj da je to povijest predaka. Dobio sam poštu od ljudi koji kažu da im je djed ubijen u Bleiburgu. Dajte da pokušamo zajedno

obraditi tu kompleksnu povijest. To je važan proces koji će spriječiti da se proces instrumentalizira od strane određenih skupina. To ne želimo ni mi ni HBK. To je moj prijedlog“, poručio je Schönborn. Iz Hrvatske biskupske konferencije vezano uz izjave kardinal Schönborna kratko je odgovoreno da ostaju pri svojim ranijim stajalištima iznesenim u svom priopćenju od 8. ožujka. „Hrvatska biskupska konferencija sa žaljenjem je primila tu odluku i izražava svoje duboko neslaganje s razlozima koji se navode za takvu odluku i u cijelosti ih odbacuje“, priopćili su tom prigodom iz HBK. Biskupija Gurk Klagenfurt ranije toga dana je priopćila da je odbila dati dopuštenje Hrvatskoj biskupskoj konferenciji da se ove godine 18. svibnja služi misa na komemoraciji za žrtve Bleiburga na Lojbaškom polju u blizini Beiburga. (IKA)

OB 6. OŽUJKA DO
14. TRAVNJA 2019.
- U TVOJM GRADU!
www.molitvazivot.hr

Molitvom zaustavimo pobačaj!

MOLITVA I POST   **MEROLJUBNO VOĐENJE**   **OSVJEŠĆIVANJE LOKALNE ZAJEDNICE**

Opća bolnica Pula
Zagrebačka ulica 30,
52100 Pula

Vrijeme obavljanja:
od 7:00 do 19:00 sati

Kontakt:
095 197 6399
(Mirjana)

«Bog ne trpi one koji miruju, a predodređeni su za borbu» (bl. Alojzije Stepinac)

KORIZMA 2019.
U POREČKOJ KATEDRALI

ČISTA SRIJEDA - PEPELNICA - srijeda, 6. ožujka 2019.
svete mise s obredom pepeljenja u katedrali u 7,30 i 18,00 sati
svetu misu u 18,00 sati predvodi mons. Dražen Kutleša, biskup

KRIŽNI PUT - svakog petka:
u 17,30 sati u katedrali; od 5. travnja 2019. u 18,30 sati

24 SATA ZA GOSPODINA - euharistijsko klanjanje u kapeli sv. Križa od jutarnje
svete mise u petak do jutarnje mise u subotu

DUHOVNA OBNOVA - predvodi mons. dr. Juraj Batelja
petak, subota i nedjelja, 15., 16. i 17. ožujka 2019.
petak i subotu početak u 17,30 sati
nedjelja - svete mise u 09,00 sati u crkvi Gospe od Anđela i u
11,00 sati u katedrali

KORIZMENO HODOČAŠĆE U KATEDRALU - nedjelja, 24. ožujka 2019.
16,30 sati Pokorničko bogoslužje i sveta ispunjed
17,00 sati Krizni put
18,00 sati sveta misa; predvodi mons. Dražen Kutleša, biskup

NEDJELJA MUKE GOSPODNE – CVJETNICA - 14. travnja 2019.
Svete misne:
9,00 sati u crkvi Gospe od Anđela
11,00 sati blagoslov maslinovih grančica na trgu ispred crkve
Gospe od Anđela; procesija do katedrale i sveta misa koju predvodi
mons. Dražen Kutleša, biskup
19,00 sati u katedrali
16,00 sati Korizmeno - uskrsne ispunjedi

Susret članova Djela Marijina povodom 11. obljetnice smrti službenice Božje Chiare Lubich

Učetvrtak, 14. ožujka 2018. u pažinskom franjevačkom samostanu Pohodenja Marijina obilježena je 11. obljetnica preminuća Chiare Lubich, utemeljiteljice Pokreta fokolara, te ujedno 20. obljetnica njezina posjeta Hrvatskoj. Misno slavlje u kapeli samostana predvodio je mons. Ivan Milovan, biskup u miru, u zajedništvu s vlč. Milivojem Korenom i vlč. Dragutinom Petrovićem, uz nazočnost brojnih članova i simpatizera Pokreta fokolara s područja Porečke i Pulskog biskupije. U prigodi 11. obljetnice njezina rođenja za Nebo, *dies natalis*, biskup je u prigodnoj homiliji podsjetio na sjajnu karizmatsku ličnost službenice Božje Chiare Lubich, koja je, kako je rekao, zabilistala u životu Crkve u drugoj polovici XX. stoljeća. Istaknuo je rasprostranjenost pokreta Djela Marijina po cijelome svijetu, među laicima, svećenicima i biskupima. Podsjetio je na početke pokreta fokolara u dramatičnim trenutcima Drugoga svjetskog rata, usred bombardiranja Chiariina rodnog grada Trenta na sjeveru Italije. Posebna je točka duhovnosti pokreta fokolara radost, re-

kao je biskup, koja proizlazi iz sigurnosti u Božju blizinu, iz uvjerenja da smo po Njemu spašeni. Biskup je u nastavku istaknuo kakao su svetci najvažniji komentar Evangelijsa, naglasivši kako u njima kršćanska ljubav postaje vjerodostojnom. Napomenuto je, uz ostalo, kako je više članova pokreta Djela Marijina, osim

utemeljiteljice, proglašeno kandidatima za čast oltara. Na kraju je vlč. Milivoj Koren najavio nekoliko susreta na kojima će tijekom ove godine sudjelovati članovi fokolara iz ove biskupije. Susret je zaključen prigodnim domjenkom za sve sudionike. (*Tiskovni ured PPB*)

DEKANATSKI KRIŽNI PUT NA SKITAČI

Na 1. korizmenu nedjelju, već tradicionalno, vjernici Labinsko-ga dekanata okupili su se na brdu Skitača, nedaleko Labina, obilježiti početak korizme svojim sudjelovanjem na Križnom putu. Njih stotinjak odvažilo se, iako je vrijeme bilo prohладno i maglovito, žrtvovati svoje nedjeljno poslijepodne i, predvođeni svojim pastirima, osjetiti zajedništvo u korizmenom hodu razmišljajući o muci našega Gospodina. Od postaje do postaje Križnoga puta vjernici su veličanstveno i dostojanstveno sudje-

lovali, dajući svoj udio čitanjem i pjevanjem korizmenih pjesama. Nakon proživljenoga Križnog puta, druženje se nastavilo uz tople napitke i razgovor u obližnjem Planinarskom domu. Ponovno se na djelu dokazalo da smo svi Crkva i kako je vrijedno naše zajedništvo u nastojanju da budemo Svetlo ovoga svijeta. Na kraju moramo pohvaliti naše župnike za svu organizaciju ovoga susreta i što su nam omogućili da na otvorenom, u pririodi, doživimo otajstvo Muke našega Isusa. Pohvalno je što sve čine i ulažu trud da se naše župne zajednice i na razini Dekanata združe. (LB)

NA BRDO PO LEDENOJ BURI

Iove je godine grupa hodočasnika hodočastila na Brdo u župi Brdo – Sv.Juraj, Labinski dekanat. Bilo je to u subotu, 23. veljače 2019. Bila je strašna ledena bura i mnogi su odustali. Šestero je nas ipak pošlo. Uz rijeku Rašu bilo je zatišje. Bura nije toliko snažno puhalo, ali svejedno je bila ledena. Grijalo je Sunce. Čak se čovjek od hoda i sunca uznoji, a onda puhne!!! No, nismo li se odlučili za žrtvu? Na pola puta, kao i obično, ugostila nas je župljanka Dragica i počastila kavom, vinom, sokovima i kolačima, a onda nastavila s nama do crkve i nazad do njene kapelice. Opet okrepa i onda silazak do naših automobila. Sve „po lojtrici gor“ i „po lojtrici dol“ – uz molitvu i pjesmu. Hvala Bogu i Majci Božjoj! (BiB)

Fotovijest

DUHOVNA OBNOVA ZA MLADE

PULA U nedjelju, 10. ožujka u samostanu sv. Franje u Puli održana je duhovna obnova za mlade koju je vodio fra Ivan Dominik Iličić, studentski kapelan u Rijeci. Program je obuhvatio sljedeće: u 16 sati Razmatranje, u 17 sati Pokorničko slavlje i ispovijed te u 18 sati Svetu misu. Nakon mise slijedilo je zajedničko druženje. Organizator ovoga duhovnog susreta mladih bilo je Vijeće za duhovna zvanja, ministrante i pastoral mladih Porečke i Pulske biskupije.

Bog prilazi čovjeku – Bog je rekao sve u svojoj Riječi i druge Objave neće biti

65 „Više puta i na više načina Bog nekoć govoraše ocima u prorocima; konačno, u ove dane progovori nama u Sinu“ (Heb 1,1-2). Krist, Sin Božji koji je postao čovjekom, jest jedna, savršena i konačna Očevo Riječ. U njemu nam Otac kaže sve, i neće biti druge riječi od ove. Sveti Ivan od Križa, slijedeći tolike druge, sjajno to razlaže tumačeći Heb 1,1-2:

Davši nam svoga Sina, koji je njegova jedina i konačna Riječ, Bog nam je odjednom tom jedinom Riječu rekao sve (...). Što je naime nekoć djelomično govorio prorocima, to nam je sve rekao u svome Sinu, davši nam to sve, pošto i jest njegov Sin. Stoga tko bi htio Boga još ispitivati ili iskati od njega viđenja, ne samo da bi činio glupost, nego bi Boga vrijedao, jer ne bi svoj pogled upravio na Krista jedinoga, nego bi izvan Njega tražio još kakve stvari i novine.

102 Kroza sve riječi Svetoga pisma Bog govori samo jednu Riječ: svoju jedinorođenu Riječ, kojom potpuno izriče sebe samoga:

Sjetite se da postoji samo jedan govor Božjikoj se odvija u cijelome Svetome pismu i samo jedna Riječ koja odjekuje na ustima svih svetih pisaca. Budući da je u po četku bila Bog u Boga, ne poznaje sricanje po slogovima, jer je izvan vremena.

516 Sav Kristov život jest Objava Oca: njegove riječi i djela, njegova šutnja i trpljenje, njegov način postojanja i govorenja. Isus može reći: „Tko vidi mene, vidi Oca“ (Jv 14,9), a Otac: „Ovo je Sin moj, Izabranik! Njega slušajte!“ (Lk 9,35) Budući da se naš Gospodin utjelovio da izvrši Očevu volju, i najmanji potezi njegovih Otačstava očituju „ljubav Božju prema nama“ (Jv 4,9)

2717 Unutarnja je molitva šutnja, „znak svijeta koji dolazi“ ili „šutljiva ljubav“. Riječi u toj molitvi nisu govor, već kao grančice koje podržavaju organj ljubavi. U toj tišini, nepodnošljivoj „izvanjskom“ čovjeku, Otac nam izriče svoju utjelovljenu Riječ, patnika, umrloga i uskrsloga, a Duh sinovstva čini nas dionicima Isusove molitve.

66 „Kršćanska, dakle, ekonomija (plan spasenja), ako je, nosiv i konačan savez, nikada neće minutni: ne trebamo više očekivati nikakvu javnu objavu prije nego se u slavi pojavi naš Gospodin Isus Krist“. Premda je objava dovršena, ipak nije sva potpuno izrečena; na kršćanskoj je vjeri da postupno tijekom stoljeća dosegne sav domaćaj objave.

94 Zahvaljujući pomoći Duha Svetoga, shvaćanje kako stvarnosti, tako i izričaja poklada vjere može u životu Crkve napredovati:

– „na temelju razmatranja i proučavanja onih koji vjeruju i o tome u svom srce razmišljaju“, osobito treba „teološko istraživanje produbljivati spoznaju objavljenje istine“

– „na temelju u srcu doživljena razumijevanja duhovnih stvari“, „božanske riječi rastu zajedno s onim tko ih čita“

– „i na temelju navješćivanja onih koji su, s biskupskim naslijedstvom, primili pouzdan milosni dar istine“.

67 Tijekom stoljeća bilo je takozvanih „privatnih“ objava. Neke je od njih priznao crkveni autoritet. One ipak ne pripadaju pologu vjere. Uloga im nije „poboljšati“ ili „upotpuniti“ konačnu Kristovu objavu, nego da pomognu da se od nje u određenom povijesnom razdoblju potpunije živi. Pod vodstvom crkvenog učiteljstva osjećaj vjernika znade razlučiti i prihvati ono što je u takvim objavama Crkvi istiniti poziv Krista ili njegovih svetaca. Kršćanska vjera ne može prihvati „objava“ koje bi htjele nadići ili ispraviti objavu koja je u Kristu dovršena. Toga ima i u nekih nekršćanskih religija, a i nekih novijih sekta koje se na takvima „objavama“ zasnivaju.

84 „Poklad“ (1Tim 6,20) vjere (*depositum fidei*), sadržan u Svetoj predaji i u Svetom pismu,

apostoli su povjerili svojoj Crkvi kao cjelini. „Prijanjujući uza nj, sav sveti puk – sabran oko svojih pastira – ustraje postojano u nauci apostolskoj i zajedništvu, u lomljenju kruha i molitvama, tako da nastaje jedinstvena istodušnost predstojnika i vjernika u čuvanju, vršenju i ispovijedanju predane vjere.“

93 „Tim osjećajem vjere, što ga pobuđuje i podržava Duh istine, Božji Narod pod vodstvom svetog učiteljstva, uz vjeru, ‘koja je jednom bila predana svetima’, nepokolebljivo pristaje, ispravnim sudom dublje u nju prodire i potpunije je primjenjuje u život.“

Na Vjeronaučnoj olimpijadi pobijedili Umažani i učenici Pazinskoga kolegija

ZMINJ Na županijskom natjecanju iz Vjeronauke, održanom u petak, 4. ožujka, u Osnovnoj školi Vladimira Gortana u Žminju, među deset ekipa osnovnih škola, pobjedu, sa 68,25 bodova odnijeli su učenici OŠ Marije i Line iz Umaga: Lana Persiko, Laura Jeger, Filip Mikolčević i Elisa Simoni, s mentorom Davorom Mirkovićem. U kategoriji srednjih škola, od triju ekipa, sa sveukupno osvojenih 57 bodova najbolji su bili Karin Sergo, Natalija Mališa, Magdalena Brezović, Laura Lunko, učenici Pazinskoga kolegija-klašične gimnazije iz Pazina, s mentoricom Mihaelom Lovrić. Sudjelovalo je 13 ekipa, 52 učenika i 13 mentora. Natjecateljskom dijelu prethodilo je obraćanje uzvanika te prigodan kulturno-umjetnički program u kojem su nastupili učenici žminjske osnovne škole. Zbor je nakon himne i „Krasne zemlje“ otpjevao pjesmu „Glasnik velikoga kralja“.

Pozdravne riječi i nastup mladih glazbenika

Pozdravne riječi okupljenima su uputili: ravnateljica škole domaćina Miranda Damijanić Roce, pročelnica Upravnog odjela za obrazovanje, sport i tehničku kulturu Istarske županije Patricia Perican, koja je ujedno otvorila natjecanje, predstojnik Katehetiskoga ureda Porečke i Pulske biskupije vlač. Luka Pranić, načelnik Općine Žminj Željko Plavčić te vlač. Ilija Jakovljević, vicepostulator u kauzi kanonizacije bl. Miroslava Bulešića koji je u kraćem izlaganju iznio zanimljive novosti o razvoju kulta toga našeg najmlađeg blaženika. Spomenuo je da nakon beatifikacije 2013. godine neprestano stižu zamolbe za dobivanje relikvija, najviše iz raznih dijelova Hrvatske i Bosne i Hercegovine, ali i iz mnogih europskih zemalja te iz prekoceanskih država s američkoga i australskog kontinenta. Podsjetio je nadalje kako je Blaženiku u čast naš ordinarij mons. Dražen Kutleša osnovao Biskupijsku zakladu bl. Miroslava Bulešića za stipendije učenicima i studentima, a riječki nadbiskup mons. Ivan Devčić tom je našem blaženiku posvetio Centar za mlade na Trsatu. „Danas kao vicepostulator nastojim da što više ljudi upozna bl. Miroslava, da mu se mole i da im bude nadahnuti u njihovu životu“, rekao je vlač. Jakovljević. „Često čujemo od vjernika kako su na zagovor bl. Miroslava bili uslišani, nastavio je vicepostu-

lator, a brojna svjedočanstva još nas više nukaju da promičemo lik bl. Miroslava; vjerujemo da će se molitvom dogoditi i potrebno čudo temeljem kojeg će biti moguće proglašenje svetim bl. Miroslava. Neka nas sve prati zagovor bl. Miroslava, zaštitnika krizme i krizmanika, zaštitnika mladih. Njegovo je životno geslo bilo: Moja osveta je oprost! I nama su danas svima potrebne njegova hrabrost,

odlučnost, ljubav prema čovjeku, Crkvi i Domovini“, zaključio je vlač. Jakovljević te učenicima zaželio puno uspjeha na Olimpijadi i neka ih sve nadahnjuje bl. Miroslav Bulešić, da budemo dobri ljudi i dobri kršćani. Uslijedio je nastup malih glazbenika, učenika osnovne glazbene škole. Rebeka Orbanić i Nina Peteh izvele su skladbu „Forella“ Franza Schumana, Mihael Modrušan odsvirao je „Leptir

op. 6“ Dore Pejačević, a Sara Bernobić i Erin Roce predstavile su se skladbom „Očaravanje“ skladatelja Ferma Dantea Marchettija. Praktične upute natjecateljima izrekla je članica Državnoga povjerenstva Nela Peteh, a molitvu i blagoslov natjecanja predvodila je vjeročitljica Karmela Lazarić. Kulturno-umjetnički program zaključio je zbor pjesmom „Odlučio sam slijediti Krista!“

Poredak ekipa

Nakon provedenih svih dijelova natjecanja izborni je povjerenstvo objavilo poredak ekipa. U kategoriji osnovnih škola natjecalo se deset ekipa. Na treće mjesto, s osvojenih 36,5 bodova, plasirali su se učenici OŠ Matije Vlačića iz Labina: Dino Peruško, Lucia Leovac, Nicole Marie Tonelo i Antonio Martinčić, predvođeni mentoricom Tajanom Kovačić. Drugo mjesto, s 52 boda, osvojili su Patrik Vozila, Ivana Desović, Ivan Mohorović i Ema Ljuna, učenici OŠ „Ivo Lola Ribar“ iz Labina, s mentoricom Đeni Vojić. Najuspješniji u kategoriji osnovnih škola, s 68,25 bodova, bili su učenici OŠ Marije i Line iz Umaga: Lana Persiko, Laura Jeger, Filip Mikolčević i Elisa Simoni, s mentorom Davorom Mirkovićem. Ekipa u sastavu: Valentina Kutnjak, Domagoj Josip Kubaj i Mirea Franković, s mentorom Hrvjem Bofanom, iz labinske Srednje škole Mate Blažine, s 27,75 bodova osvojili su treće mjesto u kategoriji srednjih škola. Drugoplasirani, s 33,75 bodova, bili su Katarina Levak, Ema Orbančić, Petra Tintor i Lucija Jelenić iz pazinske Gimnazije i strukovne škole Jurja Dobrile, u pratnji mentorice Lorete Rabar. U kategoriji srednjih škola od triju ekipa, sa sveukupno osvojenih 57 bodova, najbolji su bili Karin Sergo, Natalija Mališa, Magdalena Brezović, Laura Lunko, učenici Pazinskoga kolegija-klasične gimnazije iz Pazina, s mentoricom Mihailom Lovrić. Uz predstojnika Katehetskoga ureda natjecanje je pratio i tajnik Katehetskoga ureda i kancelar Biskupije vlč. Sergije Jelenić. (Tiskovni ured PPB)

NAŠ KORIZMENI HOD I EVANGELIZACIJA – uvijek aktualna nova evangelizacija

Poštovani, evo nas opet na stranicama omiljene Ladonje, već smo u korizmi, tj. u intenzivnim korizmenim događanjima u ožujku. Dobro je malo posvijestiti značaj riječi *evangelizacija*, što pokriva *cjelokupno crkveno djelovanje navještanja i oblikovanja kršćana za crkveno zajedništvo, kao zrelih članova Crkve koji najprije sudjeluju u njenu zajedništvu, pa poslanju.* Međutim, mi tu riječ rabimo da pokrijemo onaj *prvi navještaj, kerigmu, tj. Radosnu vijest*, kao poziv slušateljima da se pridruže Kristovu spasenjskom djelu. No, danas se sve to rado pokriva riječju *nova evangelizacija, kojom nanošimo pokrenuti kršćane na put Crkve. Za govor o evangelizaciji trebamo zahvaliti najprije papi sv. Pavlu VI., a za govor o novoj evangelizaciji papi sv. Ivanu Pavlu II., već krajem sedamdesetih godina prošloga stoljeća, a dosljedno tome i njegovim nasljednicima, što je posebno „zaoštvo“ papa Franja svojom pobudnicom *Evangelium Gaudium/2013.* za 21. stoljeće.* Ograničavam se na novu evangelizaciju u smislu osnovnoga navještaja – u novosti nova zanosa, nova rječnika i novih metoda, a *posebno nova žara, nove ponesenosti.* Tu bih htio imati pred očima: *korizmenu župnu zajednicu, a i sam župu i u njoj rasute zaručnike, roditelje, pričesnike i krizmanike. Korizma je doista povlašteno vrijeme koda vjere, a sukladno tome i nove evangelizacije.* Sv. Ivan Pavao II. doista je pokazao nezaobilazne trenutke *nove evangelizacije* pozivajući na novi suvremeni rječnik/iskustva/ i nove metode u evangelizaciji, tj. načine i metode koji uključuju slušatelje, a to znači angažiraju i pokreću/radionice/. To je način govora danas razumljiv puku, ali je prvenstveno naglasio novi žar koji kazuje da navjestitelj najprije živi što navješta, da je to življeno iskustvo Crkve. Zato navještaj koji dolazi, uvijek u pozadini svega otkriva Božje lice ljubavi jer Bog je ljubav, kako nam to pokazuje papa emeritus Benedikt XVI./ Bog je Ljubav/. I zatim papa Franjo čini nove snažne iskorake otkrivajući koncilski lik Crkve, koja nije u defenzivi, već je misionarska, idući na periferije društva da bi sve privukla Kristu. Nema se što čekati jer tu je Božja riječ, tu je Crkva, a on, papa Franjo, iz dan u dan misionari iz *Doma sv. Marte*, evangelizirajući snagom nove evangelizacije. Tu je Crkva u korizmenim zajednicama, diljem naših župa, korizmenih obnova, zaručničkih tečajeva... I oni koji slušaju i oni koji naviještaju, trebaju se usmjeriti na zadana čitanja, otkrivajući lice Boga ljubavi i milosrđa. „Jer sad je vrijeme milosti, vrijeme spasa...!“ I zaručničke kandidate valja uzeti u taj proces jer tu nisu došli samo da formalno nešto odslušaju i da mogu pristupiti crkvenome vjenčanju... Njih treba posebno uvažiti, ukazati im na svu ozbiljnost njihove odluke, s nekim podijeliti sav svoj duhovni i tjelesni život, ali snaga dolazi s Novim Adamom, Isusom Kristom, koji ih čini sudionicima nove ljubavi i života jer „kao što je Otac ljubio mene, tako sam i ja vas ljubio...!“ Na kraju, normalno je da u pripravu sakaramenata kršćanske inicijacije uključimo i roditelje i kumove: evo mogućnosti i za njih, imamo mogućnost susreta i novoga početka, buđenja, rasta i hoda u vjeri po Evandelju Isusa Krista. Svima vam uspješna korizma!

Vijeće za pastoral obitelji i novu evangelizaciju
Milivoj Koren, povjerenik

Hodočašće u Đakovo, Osijek, Aljmaš i Vukovar

Kako početi pisati i kako opisati hodočašće koje je bilo predivno? Teško će biti naći riječi, ali pokušat ću. Još prije dvije godine u našoj se crkvi sv. Franje u Labinu počelo govoriti kako bi bilo lijepo otići u Slavoniju. Lani u ožujku pala je odluka – idemo na proljeće 2019. Nakon pronalaska smještaja u Osijeku, organizacije gdje će biti sv. misa i ostalih stvari, u lipnju je najavljen hodočašće. Željeli smo da ljudi mogu, u današnjoj situaciji kada su plaće i mirovine male, sakupiti malo-pomalo novac, da im bude lakše.

Đakovo

Prvoga ožujka u 8 sati krenulo je nas 48 hodočasnika na put, zajedno s našim svećenikom vlc. Blažem Bošnjakovićem. Moram napisati da to nisu bili samo ljudi s Labinštine. Kako je hodočašće bilo oglašeno i u „Ladonji“, tako su nam se javili i ljudi iz Pule, Poreča, Motovuna, Karjube, Boruta, Pazina i Rijeke. Već pri samom ukrcaju u autobus koji je vozio naš dragi Oliver, vladalo je odlično ras-

položenje. Sam put do Đakova prošao je u molitvi i slušanju o hrvatskoj povijesti. Naravno da je bilo pričanja i šala, ali sve s mjerom i ukusom. U Đakovo smo stigli u 14 sati puni isčekivanja da razgledamo jednu od najljepših katedrala u Europi. Grad je prelijep, ali u gradu zaista dominira katedrala koju je dao sagraditi biskup Josip Juraj Strossmayer u 19. stoljeću. Ušli smo u Katedralu ne znajući gdje gledati: ta nema ni jednoga kamena koji nije oslikan – jednom riječju remek-djelo. Najprije smo se složno svi zajedno pomolili, poslušali povijest gradnje Katedrale, a onda razgledali svaki njezin kutak. Nije bilo nikoga tko nije ostao zadriven djelom ljudskih ruku, naravno, uz Božju pomoć. Nakon malo slobodnoga vremena u Đakovu nastavili smo put prema Osijeku gdje smo bili smješteni u malom obiteljskom pansionu *Fitea*, kao stvoreno za nas. Primili su nas toliko srdačno u čiste, prekrasne sobe. U blizini pansiona nalazi se crkva Sv. Obitelji te smo odmah po dolasku otišli tamo na svetu misu. Očekivali su

nas jer smo se najavili pa su nas srdačno dočekali. Vratili smo se u pansion na večeru, kuhanu samo za nas, predivno i intimno, uz molitvu i ukusnu hranu.

Osijek

U subotu, 2. ožujka bio je dogovorenog razgledavanje grada Osijeka. Naš vodič, gospodin Dušan, bio je toliko divan da je došao u pansion po nas. Vodio nas je u osječku tvrđu kroz stari dio grada sve do osječke katedrale. Čovjek velika znanja i iskustva, gospodin Dušan bio je vrlo zanimljiv, ali i vrlo zabavan. Ispričao nam je dio povijesti i u šaljivu tonu, pa smo bili još više raspoloženi usprkos maloj kišici koja je sipila. U Katedrali smo se pomolili, a onda imali malo slobodnoga vremena. Nakon toga otišli smo na ručak u pansion (opet, vrlo ukusno), a nakon toga slijedio je put u Aljmaš, poznato hodočasničko mjesto Gospe od Utočišta. Već u autobusu molili smo jednu predivnu Krunicu (svi smo je čuli prvi put u životu) i jako nas je dojmila. Do Aljmaša nismo izmoliti cijelu Krunicu, ali

po povratku smo je završili. U Aljmašu smo bili najavljeni.

Aljmaš

Kako opisati prvi dojam dolaska u Aljmaš? Teško riječima izraziti ushit kad nas je dočekala zvonjava zvona koju je velečasni Ante za nas uključio. Srca su nam se širila u grudima i svatko je bio ushićen. Crkva je nova, sagrađena nakon Domovinskoga rata jer je stara bila minirana i srušena. U crkvi nam je velečasni Ante ispričao tužnu priču u Aljmašu, sa sretnim završetkom. Iako su četnici minirali i srušili crkvu, u pepelu i ruševinama nađen je cijeli, neoštećen kip Gospe. Njega su uz pratnju *Unprofora* ponijeli u Osijek, a 1998. godine 12 000 ljudi pratilo je Gospu u brodicama do Aljmaša. Već na tu priču mnogi su se rasplakali. U Aljmašu smo imali sv. misu koja je bila nešto posebno. Svaka je misa posebna, ali mi smo vjerojatno bili svime dirnuti, a kad je počela misa, ushit je bio na vrhuncu. Čitanje prvo – *Izajia* – psalam – *S radošću čemo crpsti* – Evanđelje – *Blaženstva* – i onda toliko nadahnuta propovijed velečasnoga Blaža da smo svi plakali iz dubine duše od silnoga ushita, ljubavi i mira. Svatko je svakoga grlio. Naravno da smo pjevali za vrijeme sv. mise. Časna sestra Dominika rekla je da smo pjevali kao najbolja filharmonija i ja mislim da je to bilo nešto posebno.

U onom času mislim da smo se svi zaista osjećali kao braća i sestre u društvu naše Gospe i Isusa! Kad bi tako uvijek bilo! Nakon povratka iz Aljmaša svi smo otišli na još jednu sv. misu u Osijek u crkvu Sv. Obitelji gdje je osim svete mise bilo i klanjanje pred Presvetim Oltarskim Sakramentom za duhovna zvanja. Drago mi je bilo čuti od časne sestre koja svira u crkvi da je iznenađena i sretna što smo mi svi pjevali. Rekla nam je da kod njih pjeva samo zbor, ali ne i puk. Moram priznati da mi je to bio poseban trenutak kad sam bila ponosna na sve nas hodočasnike. Nakon toga opet ukusna večera i spavanje.

Vukovar

Posljednjega dana krenuli smo za Vukovar. Tamo smo bili najavljeni u crkvi sv. Filipa i Jakova na misi u 11 sati. Prije toga imali smo malo slobodnoga vremena. Donijeli smo im i dar od nas sviju – prehrambene namirnice za njihov Caritas, na čemu su nam zahvalili. Fra Ivica Jagodić dočekao nas je vrlo srdaćno. Oni u Vukovaru imaju i zid križeva – mi smo donijeli jedan iz Labina koji je nekada visio u kapeli sv. Josipa u Labinu. Vidjevši križ, koji je dosta velik, fra Ivica je rekao da je to najveći križ koji su neki hodočasnici donijeli. Naime, nije spomenuo da križ mora biti oko 30 cm, tako da je naš puno veći, 130 cm! Mogu reći da je

najveći, ali i najljepši na zidu križeva, ali to je moje osobno mišljenje. Nakon svete mise fra Ivica nam je pustio film o Vukovaru, film koji potrese svakoga čovjeka, film koji bi srce kameno slomio i srce željezno otopio. Film o stradanju grada i ljudi u njemu. Kad smo gledali taj film, nastala je nijema tišina ispunjena suzama. Puni dojmova otišli smo na vrlo ukusan ručak u restoran Mali raj. Nakon ručka: Ovcara – Hangar i Memorijalno groblje. Nije bilo govora, već samo molitve koje su nam tekle iz dubine duše. Suočiti se s mjestom gdje su toliki nedužni bili mučeni, nevini ubijeni, teško pada svakom čovjeku. Nijema, tužna tišina, vjera i nada da su oni na boljem mjestu, kod našega Gospodina. Nakon posjeta Vukovaru krenuli smo put naše Istre. Osim molitve putem smo slušali duhovnu glazbu, a i mnogi su iznosili svoj doživljaj ovoga hodočašća. Jedno nam je svima bilo zajedničko, i svi koji su govorili, a i oni koji nisu, svi smo doživjeli mir i ljubav. Naša draga Gospa i naš ljubljeni Isus zadužili su nas u ta tri dana kao najsložniju obitelj. Dao Bog da nam, uz sve teškoće u životu, uvijek vlada baš takva ljubav. Rastali smo se grleći i ljubeći se, plačući i smijući se. Možda do nekoga drugog hodočašća isto ovako lijepa! Bogu hvala! (Ljiljana Česnik)

MARIJA TOMIŠIĆ (1936. – 2019.) iz Potrati kraj Žminja

Teta Marija r. Orbanić rođena je 6. prosinca 1936. godine u Vadedijima kraj Žminja. Sa suprugom Viktorom odgaja troje djece, od kojih uživa u dvanaestoro unučadi i dva prounuka. Preminula je 24. veljače 2019. godine. Pogreb su 26. veljače vodili žminjski župnik s vlč. Alekandrom Petrovićem, Željkom Zecom i Linom Zohilom. Biti susjed Marije Tomišić od sada nije samo prošlo vrijeme. Neki slijed stalnosti kao da traje i nosi dale. Ona je sama bila biblioteka prošlosti, živih vinjeta običaja, atmosfere događaja i negaseća repatica vjere, pogotovo svakodnevne vjere i kohezije obitelji.

Njezina je stanica života u eter stalno emitirala valove tolerancije, brižnosti, nadanja i prisutnosti Boga stvoritelja i spasitelja. Teta Marija je do starosti živjela onu narodnu: *Tamo gdje celjad nije*

bijesna, ni kuća nije tijesna. Od svoga djetinjstva do starosti bila je član brojne obitelji, svih uzrasta, tako trenirajući tradicionalni način odgoja usprkos sveprisutnom nadolasku mijena modernoga vremena. Često je znala uspoređivati nekoč i danas, pa se s pravom čudila, nikad shvatiti, što je to danas bolje i hvaljenje od njezina siromašna djetinjstva jer tada je za nju vrijeme bilo sigurnije, mladost zahvalnija starosti, narod bogomoljniji, vesanje sveprisutnije. Stalno je bila pred pitanjem ide li svijet pravim putem. Za nju je vrijednost bila voljeti i savjetovati, oslanjajući se na već korjenite norme i regule, bez istraživanja i noviteta. Svijet u kojem je živjela teta Marija sigurno je prepoznatljiv po strahopoštovanju prema Bogu, rekli bi danas, po horizontali i vertikali. Njezina su ovoživotna česta hodočašća bila natopljena molitvom, a crkva joj je bila drugi dom. U tom je smislu živjela, bila supruga, majka, baka, prabaka, teta, susjeda i sočna duša izrađena zadovoljnom rukom višnjega kipara.

Smogli bismo zahvaljivati teti Mariji još i još. Bila je uzor, susjeda baš naša, župljanka baš naša i ne slučajno. Satkan u dobru Stvoriteljevu projektu, život tete Marije, nas koji smo je poznavali i kemija koja je mijenjala dobro na bolje, bit su

suživota Boga i čovjeka. Hvala Bogu na toj prilici koju smo živjeli zajedno i teti Mariji na pristanku. Počivala u Miru, koji je toliko često spominjala. Da ne zaboravim, pridodajem važnost i ponos koje je kod tete Marije izazivao njezin brat svećenik Ante Orbanić (pokojni od 1982. godine) te velik broj naručenih misa prigodom njezina odlaska. (*susjed tete Marije*)

Dorotea Lampe Murković

Osmrtnica – „Na zalasku života bit ćemo suđeni koliko smo ljubili.“ S. Ivan od Križa

Nakon gotovo stoljetnoga životnog puta, posvećenog brojnoj obitelji i pomaganju bližnjima, okrijepljena svetim sakramentima otisla je ususret Gospodinu. Posljednji ispraćaj gospode Dorotee Lampe Murković bio je 6. ožujka 2019. godine u prijepodnevnim satima u Trstu. Oproštaj od pokojnice započeo je svetom misom u 11 sati u crkvi sv. Marka Ev. Uz brojnu rodinu i prijatelje iz Italije i Hrvatske te uz generalnu konzulicu Konzulata Republike Hrvatske gospodu Nevenku Grdinić s ostalim suradnicima, misu je predvodio unuk pokojnice mladi vlč. Borna Puškarić iz Zagrebačke nadbiskupije. Dirljivo je bilo slušati mlađa svećenika koji toplim riječima ispraća svoju baku i preporučuje ju Gospodinu za vječni život. Redale su se uspomene i iz njihovih susreta, ali s posebnim naglaskom kako je baka cijeli svoj život posvetila,

osim obitelji, još i humanitarnom radu za bližnje i najpotrebitije, posebno za napuštenu djecu u Africi i preko raznih udruga za samohrane majke s djecom te je sudjelovala u brojnim akcijama za pomoć svojoj Hrvatskoj u Domovinskom ratu. Čitanja Božje Riječi na misi i Molitvu vjernika pročitala su njezina djeca i unuci na obama jezicima, talijanskom i hrvatskom. Ožalošćena djeca Ada, Thea, Damir, Goran, Jadran i Thomas, s vjerom u ponovni susret s majkom, uputili su majci posljednji pozdrav ovim riječima: „Ljubila si puno... ljubila si bližnje svoje iz dubine svoga srca, iskreno i djelima. To je bio smisao tvoga života. Bila si kao plodna zemљa u kojoj je svako sjeme dalo ploda u svim godišnjim dobima tvoga života. Bila si jedna velika majka za tvoju djecu i one koji su ti prilazili, voljeni u tvojim molitvama svakodnevnih Krunica. Voljela si pravednost i trpjela zbog nepravde. Gdje si mogla, pomagala si moralno i materijalno uz osobe koje su kao i ti vjerovali da se u ljubavi sve može. Voljela si život iz dna duše i ništa te nije moglo umoriti. Sada počivaj u miru tamo gdje je bio cilj tvoga srca, povjeravajući se milosrdju Božjem, i bdij nad nama kako si uvijek činila. Pozdrav, draga mama.“ Važno je još spomenuti da je po nastanku samostalne Republike Hrvatske, pokojni suprug Nikola Murković

pokrenuo, u dogovoru s Porečkom i Pulskom biskupijom, održavanje hrvatske mise u Trstu jednom mjesечно što se otada redovito održava. Sin Damir Murković, uz podršku cijele obitelji, osnovao je i prvu Hrvatsku zajednicu u Trstu davne 1997. godine s kojom je gospoda Murković također marljivo surađivala. Obitelj Murković svojim je primjerom u dobru i u zlu pokazala da su vjera, ljubav i zajedništvo najveća snaga u životu.

Tri štiorije

UVOD

Vrijeme teče. Nekad i sada, bolja ili lošija vremena? Vremena su onakva kakvi su ljudi, oni svojim stavovima i postupcima čine vremena dobrima ili lošima. No, ljudska narav u osnovi ostaje ista. Upravo je to zabilježio jedan naš vrijedan svećenik. Iza njega je dug svećenički staž, u raznim župama. Uz brojne pastoralne obvezе uvijek bi ponešto pribilježio. Sada, kad ima više vremena, uzeo je te bilješke u ruke, nadopunio ih, po sjećanju, i odlučio poneke podariti čitateljima. Crtice. Anegdote. Fotografije trenutka zabilježene riječima. Starije čitatelje to će podsjetiti na neka minula vremena dok će oni mlađi, možda, otkriti zanimljive detalje. Dragi čitatelji, neki će od vas možda po nekom detalju zaključiti o kome je riječ, no za početak nećemo odati autora ovih crtica, neka zasad to bude: plovan pre Anton. Riječ je formi naziva koja se za župnika koristila u prošlosti, a i sam izbor

imena ima svoje obrazloženje, no, o svemu u svoje vrijeme. Mjesta i prezimena su ponegdje, prema procjeni autora, svedena na simbolično slovo; i nakon dugo godina važni su pažnja i obzir prema svojim (neka dašnjim) župljanima. (*Izbor i uređivanje tekstova i fotografija: plovan pre Anton i G. Krizman*)

Sličnosti

Sama, u jednoj kući do škole, živjela udovica teta Katarina. Za svećenike bila je kao druga majka. A i djeci je bila na radost. Velika srca.

Kad je došao za župnika velečanski Atilije Palman, upoznavao se s njegovom majkom:

„Ja san Kate.“ - „I ja san Kate!“

„Moj muž je bija Riko.“ - „I moj je bija Riko!“

„Moj je bija kovač.“ - „I moj je bija kovač!“

„Moj je volija janka popit.“ - „I moj!“

„Moj ni umra po prirodi.“ - „Ni moj!“

„Ma ča je to, da imamo sve jednako?! Moj je pa s motora pak se je ubija.“ - „A donke nimamo sve jednako: moga su partizani ubili!“

„Ki te je zadnji put ošiša?“

Tamo gore iza crkve su obitelji P. i S. Siromasi u ono vrijeme. Zatim, s desne strane crkve u kućiži živi Labinka i barba Tone, žao mu je da ga zovu konzul ili Batlužanić. Obje noge ima uzete. Kreće se pomoću kolica. Voli pričati kad netko dođe k njemu na šišanje. Mladići ga znaju zezati. Svakoga pita: „Ki te je zadnji put ošiša?“ Ako odgovori: „A vi, barba Tone!“ to je u redu: „Se vidi da si bija lipo ošišan!“, ali ako reče da je netko drugi, dobije odgovor: „Ma si bija naružen!“ Mladići su to znali pa bi mu rekli da su bili kod nekoga drugoga iako su bili kod njega na zadnjem šišanju.

„Luce, Luce, vajka ti ,Luce!“

Starijoj susjedi Luci, koja je živjela sama, nije se baš išlo nedjeljom na misu. Ispričavala se da ne može, da joj je teško, da je daleko, da ne može stajati u crkvi, da joj sve smeta, da mora biti kod kuće i tome slično. No, otkrili su da lijepo pjeva, osobito starinske istarske pjesme na tanko i debelo. Održavao se folklor u Motovunu. Luce se veselo odazvala. Na smotri folklora zapjevala je pjesmu: „Luce, Luce, vajka ti, Luce.“ Sljedeće nedjelje opet se ispričavala župniku da ne može na misu. Župnik joj je odgovorio: „Luce, Luce, vajka ti, Luce!“ I dalje je ostala Luce.

Pierina Bellani

SV. KATARINA Dana 21. veljače 2019. Gospodinu se, u 90. godini ovozemaljskoga života, preselila naša sužupljanka Pierina Bellani iz sela Jakovici, Sv. Katarina, Župa Navještenja Marijina Pićan. Pok. Pierina rodom je bila iz Šumbera gdje je rođena na dan kada častimo sv. apostole Petra i Pavla, dakle, 29. lipnja 1929. (pa je tako dobila i ime), od roditelja Ivane i Marija Licula. Imala je dva brata i četiri sestre. Oba su joj brata umrla naglo i nasilnom smrću, jedan se utopio, drugi je poginuo uslijed prevrtanja traktora. Cijeloga je života tugevala za braćom i često ih se prisjećala. U svom je rodnom Šumberu primila i sakramente krštenja, prve svete pričestie i potvrde, a tu je sa svojim suprugom Francescom Bellanijem iz Sv. Katarine, župa Pićan, 29. studenoga 1952. sklopila i sveti ženidbeni savez u kojemu ih je Gospodin zajedno poživio punih 66 godina i 2 mjeseca. Pok. Pierina i Francesco u braku su imali dva sina iz čijih su im se pak brakova rodila četiri unuka i tri praunuka. Sav svoj život posvetila je služenju svojoj obitelji. Živjela je, kao što je to bilo uobičajeno u to vrijeme, sa svojim svekrom i svekrvom, do njihove smrti, skrbila je o njima i njegovala ih u bolesti. Kako bi bila što bliže svojemu suprugu i sinovima, 1975. pridružila im se u radu i boravku u Švicarskoj gdje joj je suprug Francesco radio još otprije, a sinovi od završetka srednjoškolskoga obrazovanja. U Zürichu je tako provela svoje najkrea-

tivnije i najproduktivnije godine, sve do 1984. kad se vratila u Domovinu zajedno sa suprugom. Kao praktična vjernica tamo je redovito odlazila na sv. ispovjedi i mise u Hrvatsku katoličku misiju, ali za Božić i Uskrs obvezno bi s obitelji dolazila u svoj rodni kraj i tu obavila i pobožnosti i živjela radosno te svečane trenutke. Premda joj je obitelj bila sve i premda su joj posebno unuci bili i ostali najdublja ljubav, u njoj je trajno titrala i ljubav za zavičajem i povratkom u rodni kraj, među svoje ljudе i svoj „čа“. Pok. Pierina bila je uzorna domaćica, uredna, marljiva, svestrana, mnoge je poučila pletenju, svakovrsnom bodu, ali i nesebično podijelila i vunu i igle, kao i uostalom svaki put nešto kad bi joj se došlo u dom. Otkad je po sakramentu krštenja urednjena u Kristovu Crkvу i Njegov nauk, pok. teta Pierina (za mnoge od nas ona je to) ostala je vjerna svojemu Gospodinu. Dugo je bolovala od kostobolje, a kasnije i od mnogih drugih i teških bolesti, ali dok god je to fizički mogla, redovito je odlazila na sv. mise u svoju crkvу u Sv. Katarini, a kad joj je bolest to onemogućila, svoj je oltar „imala“ u svojoj svjetloj i toploj, prostranoj kuhinji sa širokim prozorom prema jugu, odakle pogled puca na samo zelenilo i prirodu, na brojne nasade maslini i vinove loze iznad rijeke Raše, koje su zasadili upravo njezini svekar, suprug i sin. Tu, pokraj toga prozora ili za stolom za blagovanje, ona je svakog slobodnog trenutka bila u Božjoj riječi. Krunica i molitvenik „Oče, budi volja Tvoja“ stalno su bili uz nju i s njom. Najbolje to svjedoči pogled na taj molitvenik, knjižicu u kojoj стоји da je to Molitvenik s poukama i uputama za bogoljuban život, a koju je izdalо Istarsko književno društvo sv. Cirila i Metoda u

Pazinu još daleke 1964., dok je predgovor 1963. napisao biskup dr. Dragutin Nežić. Molitvenik je toliko već pohaban od svakidašnje uporabe da izgleda kao vrlo stare knjige koje se čuvaju u zatvorenim staklenim vitrinama u arhivima ili muzejima. Sav njezin dom ispunjen je slikama njezine djece, unuka, praunuka, ali posljednji njezini pogledi bili su upereni upravo u ovaj molitvenik. Takvu ćemo je zadržati u svom sjećanju, a dok su naša vjera i nevjera samo dragomu Bogu zname, no kao Kristovi učenici vjerujemo, nadamo se i želimo da joj Isus Krist, naš Otkupitelj, bude blag i milosrdan sudac, da nas sve opet okupi u vječnom životu, u svom svetom, očinskom zagrljaju. U raj poveli je anđeli! (Davorka S.)

Priopćenje MVEP: "Bleiburg je za Hrvate simbol masakra i mučenja i simbol povrede ljudskih prava"

ZAGREB Nastavno na najnovije rasprave oko komemoracijske svečanosti na Loibaškom polju, Ministarstvo vanjskih i europskih poslova je putem Veleposlanstva Republike Hrvatske uputilo u četvrtak, 14. ožujka 2019. priopćenje austrijskim medijima u kojem je izraženo duboko žaljenje zbog percepcije događaja u austrijskoj javnosti koja u okupljanju na Blajburškom polju vidi „fašističku zabavu“, „najveće okupljanje neonacista u EU“, „skup ekstremne desnice“ ili „skup ustasha“. U priopćenju je naglašeno kako grubo poopćavanje u izvješćima medija, kojim se današnja Hrvatska i njezino stanovništvo povezuju s oživljavanjem fašističkih misli, doživljavamo kao bolnu uvredu. Istaknuto je i kako je pogrešno na temelju nekih pojedinačnih slučajeva, koje svakako treba najoštrije osuditi, brojne pripadnike obitelji

žrtava kao i predstavnike Vlade i crkvenih vlasti okupljene na Loibaškom polju nazivati fašistima. Ukažali smo kako se upravo to radilo desetljećima pod komunističkom vlašću: prešućivalo se i ublažavalo ubojstvo desetina tisuća vojnika i civila koji su bili izručeni Titovoј armiji bez prava na sudski proces, kao što su utišavani i svi oni glasovi koji su oživljavali sjećanje na taj događaj. Mogućnost odvijanja ovakvog skupa u Austriji smatrali smo pomakom u smislu demokratskog razvoja i kao takvog ga poštivali. Bleiburško polje za Hrvate predstavlja simbol masakra i mučenja i simbol povrede ljudskih prava. Stoga smo zgrnuti prigovorom da se na Bleiburgu slavi fašizam, što stvara kritvu predodžbu o Hrvatskoj i Hrvatima. Krivoj slici o Hrvatskoj doprinose i prigovori da komemoracija na Bleiburškom polju, na kojoj sudjeluje veliki broj vjernika, šteti ugledu Crkve i kako se tu radi o „političkoj instrumentalizaciji“ i dijelu „političko-nacionalnog rituala“. Austrijskim medijima u priopćenju je istaknuto i kako se ovakvim i sličnim imputiranjima i grubim prigovorima najodlučnije suprotstavljamo te žurno apeliramo na distanciranje od jednostranog i neodrživog okrivljavanja, što je ne samo u interesu Hrvata u Hrvatskoj već i Hrvata koji žive u Austriji. (IKA)

Naši svećenici sudjelovali na osmom pastoralno-katehetskom kolokviju

Na osmom pastoralno-katehetskom kolokviju za svećenike, u organizaciji Vijeća za katehizaciju i novu evangelizaciju i Vijeća za kler Hrvatske biskupske konferencije, koji je održan 26. i 27. veljače 2019. godine u prostorijama Nadbiskupijskoga pastoralnog instituta u Zagrebu sudjelovalo je stotinjak svećenika, a među njima je bilo i 8 svećenika iz Porečke i Pulskе biskupije.

ZAGREB Kolokvij je održan na temu „Živjeti pomirenje. O sakramentu pomirenja u župnoj zajednici“. Sakrament pomirenja obrađen je iz više aspekata: predavanjima i osobnim iskustvima te iskustvima iz pastoralnoga djelovanja predavača, kao i tematskim raspravama. Bilo je riječi i o tome kako se kriza vjere i sekularizacija očituju u današnjem svijetu koji potiče na grijeh i ne smatra grijehom ono što je grijeh po Božjem i Crkvenom nauku te kako mnogi grijesi dobivaju legalno pravo u društvu i kako se na njih čak i potiče suvremenoga čovjeka. Iznoseći sintezu kolokvija, predstojnik Nacionalnoga katehetskog ureda HBK prof. dr. Ivica Pažin rekao je: „Da je praštanje izvorno teološki pojam, čak i sakramentalni, duboko kršćanski, pokazuju nam stalni neuspjesi pomirenja na različitim razinama čovjekova, ali i života jednoga društva, Europe ili svijeta. Nema pomirenja bez kršćanski shvaćenoga oproštenja!“ Istaknuo je da sakrament pomirenja za djecu, priprava na njihovu prvu ispovijed, nije i ne smije biti shvaćena samo kao sakrament osobnoga susreta djeteta s Kristom koji oslobođa od grijeha, i to prije prve pričesti, nego „je ta prva ispovijed naša posljednja nada da u vremenu, koje je pred nama, sačuvamo misao o grijehu, omogućimo iskustvo Boga, poučimo kršćanskom poimanju oproštenja, pri čemu će vjera biti ne samo ideja, sadržaj, znanje nego egzistencija i život. Tako će onda sakrament pomirenja, kako je naglašeno, sve više kod mlađih i odraslih biti čin vjere i čin za vjeru, što je istodobno i evangelizacijsko i katehetsko poimanje sakramenta pomirenja. Sigurno je jedan od načina katehetskoga odgoja, odnosno odgoja za sakrament pomirenja, i učestalija priprema pokorničkih bogoslužja, u kojima se može odražavati sva drama, ali i ljepota sakramenta pomirenja, kako za vjernika, tako i za čitavu zajednicu“. Na pitanje „što je za činiti“ nakon kolokvija, dr. Pažin iznio je nekoliko započanja, proizašlih iz razmišljanja predavača i moderatora radionica: uvijek težiti za osobnim radikalnim ozdravljenjem; redovitost prakticiranja sakramenta pomirenja naših vjernika zahtijeva od svećenika redovitu ponudu mogućnosti za sakrament pomirenja; prakticirati molitve isповједnika prije i poslije ispovijedi; vježbati se u komunikaciji milosrđa i nade; učiniti sve da prva ispovijed djece bude predivno mjesto susreta Boga i čovjeka u radosti oproštenja i ljubavi; osmisliti pokornička bogoslužja ne samo s ciljem stvaranja „kataloga grijeha“, odnosno ispita savjesti, nego najprije kao pouke i kateheze o sakramentu pomirenja; organizirati tematske kateheze o sakramentu pomirenja i sve-mu onome što sakrament pomirenja čini sakramentom; prije pojedinih nedjelja (catehetska, obiteljska, caritas i slično), ponuditi onima, koji su posebno vezani za rad i život u jednoj ili drugoj skupini, sakrament pomirenja; njegovati mogućnost duhovnoga vodstva; upamtiti da sakrament pomirenja ne počinje nabranjem grijeha i ne završava učinjenom pokorom jer izvor je sakramenta pomirenja ljubav Oca prema djetetu.

A završetak sakramenta pomirenja jest početak novoga života, poziv na stalno obraćenje.

Riječ zahvale

Na kraju kolokvija riječ zahvale uputio je predsjednik Vijeća HBK za katehizaciju i novu evangelizaciju đakovačko-osječki nadbiskup Đuro Hranić. Posebno je zahvalio svećenicima sudionicima na njihovoj zauzetosti. „Doista je to ohrabrenje. Vjerujem da ćete vi koji ste ovako zdušno sudjelovali i otvorili se porukama koje smo slušali u sintezi pridonijeti promjeni pastoralne prakse, našem pastoralnom obraćenju.“ Podsetio je kako je bila ideja da iz svakog dekanata naših (nad)biskupija sudjeluje po jedan svećenik koji bi u svoj dekanat prenio ono što je na kolokviju čuo i doživio kako bi i na taj način to pridonijelo promjeni u pastoralnoj praksi. Stoga je sudionike potaknuo da predlože dekanu da se svećenicima u dekanatu predstavi sadržaj kolokvija. Zahvalio je i predavačima te onima koji su pripremili postere, kao i svima koji su sudjelovali u organizaciji kolokvija.

Izložena predavanja i radionice

Tijekom Osmoga pastoralno-katehetskog kolokvija za svećenike izložena su predavanja: „Kultura oprštanja u vremenu bez grijeha“ (prof. dr. Tonči Matulić), „O priopćavanju milosrđa i nade u sakramentu pomirenja“ (doc. dr. Krunoslav Novak), „Djeca i sakrament pomirenja“ (mr. s. Branka Perković), „Katehetski čini u odgoju savjesti mlađih i odraslih vjernika“ (doc. dr. Mislav Kutleša), „Svećenik – služitelj pomirenja“ (mons. Petar Palić, hvarski biskup i generalni tajnik HBK) i „Pokorničko bogoslužje u službi izgradnje vjernika i župne zajednice“ (don Mihovil Kurkut, ravnatelj Salesiane d.o.o.). Predstavljen je i dokument HBK „Da vaša radost bude potpuna. Kateheza i rast u vjeri u današnjim okolnostima“. Sudionici kolokvija sudjelovali su i u radionicama s temama „Katehetska priprema na (prvu) ispovijed djece i mlađih“, „Psihološki i katehetski pristup životu djece i odraslih“, „Različiti modeli pokorničkoga bogoslužja u praksi“, „Svećenik i njegove karakteristike kao isповjednika“, „Modeli sakramenta ispovijedi školske djece“ i „Suradnja s roditeljima i odgoj za ispovijed“. Iz naše biskupije na kolokviju su sudjelovali: vlč. Maksimiljan Buždon, vlč. Jeronim Jokić, fra Nikola Rožanković, vlč. Bartosz Pawlik, vlč. Janez Barborić, vlč. Joel Catary, vlč. Bernard Jurjević te vlč. Drago Petrović. (Txt: IKA/vlč. B. Jurjević/Tiskovni ured PPB, foto vlč. B. Jurjević)

RASPRAVE O PROGLAŠENJU DANA HRVATSKIH ISELJENIKA I NJIHOVA ZAŠTITNIKA

Pismo s prijedlogom za proglašavanje sv. Leopolda zaštitnikom hrvatskih iseljenika, upućeno uglednim hrvatskim iseljenicima na više od 60 e-mail adresa u više zemalja svijeta, u samo dva dana rezultiralo je 99-postotnim prihvaćanjem prijedloga.

Dan iseljenika 12. svibnja - zaštitnik sv. Leopold Bogdan Mandić

I pored svega raseljena naroda po cijelome svijetu, Hrvatska dosad nije ustanovila Dan hrvatskih iseljenika. Kao katolička zemlja koja ima sv. Josipa za zaštitnika države, mi nemamo zaštitnika za brojno iseljeništvo iako bismo ga mogli imati jer imamo brojne uzorne ljude i svetce, ali on još nije određen. Međutim, hrvatski iseljenici diljem svijeta imaju Hrvatske katoličke misije, sagradili su svoje crkve i posvetili ih uglavnom hrvatskim svetcima: sv. Nikoli Taveliću, sv. Leopoldu Bogdanu Mandiću i blaženom Alojziju Stevincu. Ipak, samo jedan je od njih u svojoj službi bio pravi iseljenik i s nostalgijom mislio na svoj povratak kući, među svoj narod, pa makar i poslije smrti („...kad bi bar kosti moje mogle počivati na mojoj rodnoj grudi“) i koji je pokazao svoje domoljublje i vjernost Domovini kad je žrtvovao svoju slobodu odbivši talijansko državljanstvo jer se nije htio odreći svoga, hrvatskog, državljanstva rekavši da „krv nije voda.“ Zar nam je onda teško odrediti svetca zaštitnika svih hrvatskih iseljenika? Padova je mjesto koje zbog dvojice omiljenih svetaca, sv. Antuna i sv. Leopolda, Hrvati iz svih krajeva brojno posjećuju tijekom cijele godine, a posebno u svibnju. I sam papa Franjo prepoznao je u toj velikoj poniznosti i skromnosti svu veličinu svetca koji je „naše gore list“ te je želio u Godini milosrđa u Vatikanu predstaviti i našeg sv. Leopolda. Velika je to čast i priznanje, samo ako to znamo prepoznati.

E-savjetovanje o prijedlogu odluke o proglašenju „Dana Hrvata izvan Republike Hrvatske“

Krajem prošle godine Središnji državni ured za Hrvate izvan Republike Hrvat-

ske uputio je na e-savjetovanje prijedlog odluke o proglašenju „Dana Hrvata izvan Republike Hrvatske“, a kao datum unaprijed je određen 22. kolovoza kada se slavi i spomendan Blažene Djevice Marije Kraljice Hrvata (što se u našim kalendarima nigdje ne spominje). To je izazvalo kritike nekih hrvatskih državljana koji žive u inozemstvu. Jako je nelogično pozivati ljude na e-savjetovanje, a već prije toga sve odrediti. Naime, toga datuma u kolovozu većina Hrvata koji žive izvan Hrvatske na godišnjim su odmorima, raštrkani po svijetu, a velika je većina njih i u Hrvatskoj, na ljetnim praznicima, pa se postavlja pitanje tko će slaviti taj dan u inozemstvu ako je većina Hrvata u to vrijeme negdje drugdje, izvan države u kojoj žive. Mnogi su se očitovali: „Ovo je vrlo loš prijedlog. Živim u Luksemburgu i usred kolovoza gotovo nitko od nas nije ovdje, većina je na dopustu, razasuti po svijetu, a mnogi dođu na Jadran. Apsolutno je neizvedivo organizirati bilo kakvu aktivnost tijekom ljeta i očekivati odaziv ljudi.“ S druge strane, u Središnjem državnom uredu za Hrvate izvan RH, na čijem je čelu državni tajnik Zvonko Milas, tvrde da je datum određen u koordinaciji s Vladinim Savjetom za Hrvate izvan RH, koji okuplja čak 55 predstavnika Hrvata koji žive izvan Hrvatske, od Njemačke do daleke Australije i Novoga Zelanda. Iako je 55 osoba izgleda značajan broj, ipak nije mjerodavan za odlučivanje uime 4 milijuna hrvatskih iseljenika. Pogotovo ne danas kad se može novim tehnologijama ispitati i puno veći broj prijedloga. Dan iseljenika nije namijenjen samo sadašnjim iseljenicima i njihovu povezivanju s Domovinom, već bi to trebao biti i spomendan na brojne iseljenike koji su morali milom ili silom otici iz svoje zemlje još prije stotinjak godina. Mnogi se ne vraćaju, ali se sjećaju i čuvaju svoju kulturu, svoju vjeru i hrvatski jezik. U tom je slučaju važno predstaviti se u najboljem svjetlu u novoj domovini i prenijeti svoju kulturu, baštinu, pa i turistički promicati svoju zemlju. Naši dični sportaši u tome su nam uvelike pomogli, a sada bi tu promidžbu Hrvatske dalje mogli prenositi svi naši iseljenici.

Sv. Leopold vrlo je poznat i poštovan među hrvatskim iseljeništvom

Naš poznati promicatelj hrvatskoga brenda Božo Škoko uspoređuje Dan sv. Patrika s danom koji bi trebao predstavljati Hrvate. „U Irskoj, pak, Dan svetog Patrika stoljećima je bio isključivo vjerska svetkovina koju su više slavili irski iseljenici u Americi nego Irci doma. Čak do 1970. irski zakoni zabranjivali su ugostiteljskim objektima da rade na taj blagdan. Međutim, sve se promjenilo 1995. kad je irska vlada započela kampanju da se Dan svetog Patrika raskošnije slavi te iskoristi kao brend za jačanje turizma i promidžbu Irske. Hrvati, pak, tako nešto nikad nisu učinili ni sa svojim zaštitnikom ni s ijednim svetcem naših korijena. Naše političke elite cijelo se vrijeme ponašaju kao da su rođene da vladaju, u najmanju ruku, Engleskom pa im je nekako ponižavajuće imati posla s nama. Pogledamo li kako nam se zovu kafići i restorani, stranac bi mogao pomisliti da je ovo neka sasvim druga država. Čujemo li retoriku ne samo političara nego i naših brojnih stručnjaka s brojnim stručnim frazama na engleskom jeziku, ne preostaje nam nego zaključiti da je riječ o malograđanštini. Analiziramo li niz novonastalih turističkih manifestacija, netko bi mogao pomisliti da slavimo ne svoju povijest, nego se karikaturalno odnosimo prema drugim narodima i njihovo povijesti. A još je smješnije što Sv. Patrika slave hrvatski ljevičari i ateisti i općenito protivnici Katoličke Crkve! Zar to nije tragikomicno? Što ne slave Veliku Gospu? A koliko uopće Hrvata zna za prvog i najvažnijeg izvornog hrvatskog svetca sv. Nikolu Tavelića Šibenčanina? Koliko poznajemo život sv. Leopolda, niska rastom, gorostasna duhom? Upitajmo se zašto ga Talijani ne daju i koliko ga štuju i poštuju?“ On nam može biti uzor i zaštitnik. I pomoćnik u ovom preteškom vremenu. Sv. Leopold vrlo je poznat i poštovan među našim iseljeništvom. Za promidžbu toga Dana iseljenika tu je i bokeljska baština s prekrasnim kolom Bokeljske mornarice, užvišenom glazbom, hrvatskim običajima i raskošnom narodnom nošnjom, mediteranskim ozračjem u kojem je rastao naš sv. Leo-

pold. Prekrasna je to prilika da imamo što pokazati svijetu iz hrvatske kulture, katoličke vjere i mediteranske gastronomije. Umjesto irskoga piva mi imamo dobra vina i maslinovo ulje. A mjesec svibanj lijep je mjesec za slavlje po svijetu gdje naši iseljenici žive i rade i predstavljaju svoju domovinu Hrvatsku. To je i Marijin mjesec (imamo pjesmu „Marijo svibnja kraljice“ koju možemo predstavljati toga dana). Poznato je kako je sv. Leopold također posebno štovao Mariju Majku Božju, pa s njim iskazujemo čast i našoj Majci nebeskoj. Zalagao se za ekumenizam i volio sve narode. Imamo puno bogata materijala da proglašavanje sv. Leopolda zaštitnikom hrvatskih iseljenika postane naš brend u svijetu. I naši bi se iseljenici imali čime ponositi. Ako smo bana Jelačića zaogrnluli plaštem na kvadratiće, zašto i sv. Leopold ne bi

dobio komadić ogrtića s kvadratićima i postao prepoznatljiv hrvatski svetac, kao što je u Irskoj sv. Patrik odjeven u zelenu boju koju sad svijet povezuje s Irskom. Proučavajući kako je došlo do slavlja sv. Patrika u svijetu, iz nostalгије za domom što se javlja kod svih iseljenika, možemo zaključiti da trebamo samo kopirati Irce u onome kako su se proslavili i kao mala zemlja postali prepoznatljivi. Ne zaboravimo da Dan iseljenika iziskuje i dobru i veliku organizaciju, koju netko mora odraditi, ali ne u vrijeme odmora. A osim toga, i hrvatske institucije ljeti odmaraju i manje rade. Hoćemo li imati samo formalan blagdan na papiru ili nešto životvorno? I na kraju, ono najvažnije: Dan hrvatskih iseljenika slavimo tamo gdje naši Hrvati žive. A to je cijeli svijet! Turistička bi zajednica tu mogla naći mnoga rješenja za promidžbu hr-

vatskoga turizma. Proširimo prijedlog u prave medije i među prave udruge, među hrvatske iseljenike i cijeli hrvatski narod uopće. Neka narod odlučuje, a institucije prihvate volju naroda. Imamo već i himnu sv. Leopoldu koju je prije nekoliko godina uglazbio naš misionar i umjetnička duša fra Šimun Šito Čorić koja duboko odražava dušu hrvatskoga iseljenika. Pjesma je već prevedena na talijanski jezik, a sad se prevodi i na druge jezike zemalja u kojima Hrvati žive. Uz Susret Hrvata u Padovi neka se dogodi Susret Hrvata po svijetu 12. svibnja sa sv. Leopoldom. I završimo kapucinskim pozdravom kojim je sv. Leopold pozdravljavao: „Pace bene – Mir i dobro!“ i koji je upravo sada jako potreban našem razdijeljenom hrvatskom narodu.

Čitaonički pokret na prostoru Istre (III. DIO)

Od 70-ih godina usporedno se u Istri i na otocima javlja i druga nacionalno-politička ideologijska struja, koja 80-ih godina postaje temeljna u pokretu istarsko-otočnih Hrvata. Tada umiru biskup J. Dobrila i M. Bastian, a od voditelja starijega naraštaja aktivan ostaje samo D. Vitezić. Na političkoj pozornici pojavljuju se tri nova imena koja će obilježiti hrvatski politički pokret tijekom idućih desetljeća: pravnik Matko Laginja te svećenici Matko Mandić i Vjekoslav Spinčić – sva trojica iz Kastavštine.

Talijansko-talijanske strukture nisu odustajale, pa su kretali u nove ofenzive po pitanju jezika. Naime, Zemaljski je sabor u rujnu 1867. god. poslao predstavku Ministarstvu unutrašnjih poslova u kojoj se navodi kako pokrajina Istra priznaje samo jedan kulturni jezik, a to je talijanski, stoga se predlaže da se uvede i čuva talijanski građanski element kao kulturniji i civiliziraniji, sav predan naprednoj obradi zemlje, industriji i trgovini, dok je slavenski element izmiješan, manje napredan i radin, zemljoradnički i pastrirski. Također, traži se da općine budu nadležne u određivanju jezika u općinskim školama. Godine 1870. donesena je uredba da se u prijelaznom roku od dvije godine svećeničke pomoćne škole pretvore u svjetovne, a od 1872. god. učitelje imenuje pokrajinska uprava u Poreču. Dakle, cijeli je školski sustav od tada pod punom kontrolom vladajućega talijansko-talijanskog sloja u Istri i na otocima. Tako bitku za jezik nije dovršila prva preporodna generacija.

Općenito, od 60-ih godina dalje, pojavom mogućnosti slobodnijega udruživanja i iskazivanja političkih ideja i stajališta, u pokrajini Istri s Kvarnerskim otocima snažno se širi hrvatski narodni preporod, a u okviru njega započinje i organiziranje suvremenoga nacionalnog političkog pokreta. Taj se pokret zasniva na hrvatskoj štrosmajerskoj varijanti zajedničkoga južnoslavenskog otpora – od Triglava u Sloveniji do Plovdiva u Bugarskoj, sa svješću da su Hrvati preslabi da bi sami mogli izvojevati samostalnost

od prejakoga Beča, Budimpešte i Rima. Glavni nosioci takve nacionalno-političke ideologije u hrvatskim zemljama bili su srijemsko-đakovački biskup Josip Juraj Strossmayer i kanonik Franjo Rački, a glavni njihov sljedbenik u Istri i na Kvarnerskim otocima bio je porečko-pulski i potonji tršćansko-koparski biskup Juraj Dobrila iz središnje Istre, voda prve generacije istarskih preporodnih djelatnika. Uz Dobrilu, iz Trsta djeluje svećenik i književnik Mate Bastian iz Kastavštine te pravnik Dinko Vitezić s otoka Krka. Svi su krčki biskupi u to doba bili na strani Strossmayer-Dobriline koncepcije o načinima i nacionalno-ideologijskoj osnovi borbe.

Od 70-ih godina usporedno se u Istri i na otocima javlja i druga nacionalno-politička ideologijska struja, koja 80-ih godina postaje temeljna u pokretu istarsko-otočnih Hrvata. Tada umiru biskup J. Dobrila i M. Bastian, a od voditelja starijega naraštaja aktivan ostaje samo D. Vitezić. Na političkoj se pozornici pojavljuju tri nova imena koja će obilježiti hrvatski politički pokret tijekom idućih desetljeća: pravnik Matko Laginja te svećenici Matko Mandić i Vjekoslav Spinčić – sva trojica iz Kastavštine. Smjena generacija donijela je i politički zaokret jer je stariji naraštaj političara, nadahnut biskupom Strossmayerom i narodnjaštvom, vodeću ulogu ustupio mladim pravašima, koji su se zanosili vizijama dr. Ante Starčevića i dr. Eugena Kvaternika o hrvatskoj državnosti i pridruživanju/sapanju Istre Banskoj Hrvatskoj. No, iako je Starčević Slovence smatrao „alpskim Hrvatima“, istarski pravaši vrlo su blisko surađivali sa slovenskim političarima te kulturnim i drugim djelatnicima u otporu talijanskoj i redentizmu. No, za razliku od drugih hrvatskih krajeva, u kojima su se pravaši i narodnjaci znali i veoma oštro sukobiti na svoju štetu, a u korist stranih protivnika, u slijepoj Istri i na otocima starija Strossmayer-Dobrilina i mlađa Starčević-Laginjina grupa dobro su surađivale, pa su im i rezultati sve plodniji iako su djelovale u znatno težim gospodarskim i političkim uvjetima nego u ostaloj Hrvatskoj.

U prvim godinama Hrvati su u Sabor slali tek pokojega zastupnika jer su

talijansko-talijanski kandidati pobijedivali u seoskoj kuriji, i to zahvaljujući gospodarskoj zavisnosti u koju su seljaci dospjeli zbog zaduživanja osobito poslije ukinuća kmetstva 1848. te političkoj zaostalosti većine hrvatskih seljaka. Takav su otpor talijanskoj većini u Saboru pružali uglavnom samo biskupi. Talijanska saborska većina pokazala je svoje stajalište prema bečkoj vlasti time što je već na prvim sjednicama 1861. god. odbila među sabornicima izabrati dva izaslanika za Carevinsko vijeće u Beču. Odnos talijanskih zastupnika prema Hrvatima i Slovincima došao je također do izražaja već na početku saborskoga rada kada je odbijen i zahtjev da se saborski akti objavljuju i na „slavenskome“, a ne samo na talijanskome jeziku. Na liniji takve politike Sabor je 1868. god. izvršio i novo razgraničenje općina te je ukinuo male hrvatske i slovenske općine, okupivši više njih oko talijanskih gradova i gradića kao njihovih novih središta. Nadalje, godine 1869. krenula je i laicizacija osnovnoga školstva u Monarhiji, koja je za poslijedicu u Istri imala djelomično ukidanje hrvatskih i slovenskih škola.

No, i dalje je hrvatskome stanovništvu onemogućen proces prirodnoga povijesnog razvoja, koji je poznat u drugih naroda, pa i u talijanskoga u slijepoj Istri. To se osobito ogleda u slabome razvoju građanske klase jer je taj proces gospodarskim mjerama bio onemogućen iznad razine sitnog građanstva. Talijani su s talijansima u pokrajini bili u absolutnoj manjini, ali su uz znatan udio odnarođenih Hrvata (i Slovinca) uglavnom činili građanstvo u većini istarskih gradića; samo su malim dijelom i seljaci.

Porast gradskoga stanovništva u tome periodu nesumnjivo je išao u prilog talijansko-talijanske strukture što se može zaključiti i na temelju državne statistike. No, ona nije sasvim pouzdana, s obzirom na to da austrijske službene statistike općenito nisu davale podatke o nacionalnoj pripadnosti stanovnika, nego o njegovu tzv. „općevnom jeziku/Umgangssprache“. Prema toj je statistici u to vrijeme u Istri živjelo 140 713 Hrvata, 118 027 Talijana i 44 418 Slovinca. (nastavlja se)

U Barbanu održan memorijal Petra Stankovića

Devedi je put u Barbanu 21. i 22. 2. 2019. održan znanstveni skup „Barban u srcu“, odnosno memorijal posvećen Petru Stankoviću, znamenitom barbanskom kanoniku. Petar Stanković bio je prije svega svećenik, kanonik barbanskoga kaptola, polihistor, izumitelj, čovjek široka spektra interesa, aktivan član mnogih europskih akademija znanosti zbog čega je nazivan Plutarhom svoga doba. Župa sv. Nikole Barban od početka održavanja znanstvenih skupova o Petru Stankoviću uvijek je bila suorganizator i podupiratelj. Organizatori znanstvenoga skupa podržavaju nastojanja stručnjaka iz raznih područja znanosti da proučavaju i prezentiraju spoznaje do kojih su došli istraživanjem o ostavštini Petra Stankovića i Barbanštine u cjelini. Svatko iz svoga aspekta „rasvjetljava“ povjesna događanja, pridonosi upoznavanju javnosti sa znamenitim ličnostima što su živjele i djelovale u ovom kraju Istre i s ostalim temama o Barbanštini. U novouređenom općinskom prostoru posvećenom Trci na prstenac (još jednoj od znamenitosti Barbana) uvodnom rječju znanstveni je skup otvorio načelnik Općine Barban Dalibor Paus. Daljnje vođenje programa nastavio je prof. dr. sc. Slaven Bertoša, poznati povjesničar i urednik svih Zbornika znanstvenih radova predstavljenih na dosadašnjim skupovima. Uvodnu je riječ imao i prof. Josip Šiklić, predsjednik Katedre Čakavskoga sabora za povijest Istre. On je najavio ponovno aktiviranje Katedre Čakavskoga sabora u Barbanu. Katedra je dugo godina aktivno djelovala, ali je to djelovanje zamrlo unazad dvadesetak godina. Prije toga Katedra je bila zaslužna za mnoge projekte očuvanja i

revitalizacije običaja, pokretanje kulturnih i drugih manifestacija te osnivanje udruga u kulturi.

Dvdnevni skup

Prvo predavanje, na temu „Ognjišta obitelji Stanković“, održao je dipl. ing. arh. Anton Percan. Uslijedilo je predavanje prof. Ive Kolić „Fragmenti Stankovićeve rukopisne ostavštine“ u kojoj je ona obradila dva pisma iz bogate korespondencije koju je Stanković vodio sa svojim suvremenicima. Denis Kontošić, mag. educ., govorio je o izumu Petra Stankovića „Spolpolive e mecinocciolo, ossia molini oleario, detto stancovichiano (1840.) – Maslinarski izum Barbana Petra Stankovića za odvajanje i mljevenje koštice maslina“. Josip Šiklić, prof., iz Gimnazije i strukovne škole Jurja Dobrile iz Pazina, govorio je na temu „Povjesni fragmenti o Sutivancu (od srednjega vijeka do danas)“. Vrlo zanimljivu temu „Barbanština u Istarskom razvodu“ izložila je Svjetlana Milotić, prof.. Prof. dr. sc. Slaven Bertoša obradio je temu „Dvije rakljanske oporuke – don Gašpara Klunića (1579.) i don Ambroza Bolkovića (1665.)“. Predavanja prvoga dana znanstvenoga skupa završio je dr. sc. Marko Jelenić temom „Demografska kretanja na području župe Barban u razdoblju prve austrijske uprave“. Drugi dan znanstvenoga skupa započet je predavanjem dr. sc. Samante Paronić na temu „Smrtnost roditelja na Barbanštini u XIX. stoljeću: sociomedicinski feno-

men“. Barbanski učitelj Lucijan Benković obradio je temu „Matko Brajša Rašan i njegovo doba“, a prof. Marija Petener-Lorenzin „Balotini Piraneži ili genealogija jedne obitelji“, govoreći o povijesti svoje obitelji iz Raklja. Vlč. mr. sc. Bernard Jurjević, barbanski župnik, govorio je o temi „Znanstveni doprinos istarskog svećenika dr. sc. h. c. Bože Milanovića u svjetlu preteče Petra Stankovića“. Uslijedilo je predavanje na temu „Zdravljie i bolest u Barbanu: Barbanci u Pokrajinskoj bolnici u Puli početkom XX. stoljeća (II. dio)“ što ga je održala doc. dr. sc. Iva Milovan Delić. Mladen Bastijanić govorio je o temi „Bastijanići – Cecuti (Čekuti) iz Barbana“, što se odnosilo na povijest i njegove obitelji. O temi „Pjesnička čakavština Živke Kancijanić“ govorila je izv. prof. dr. sc. Lina Pliško. Predavanja stručnoga skupa zaključili su dr. sc. Vesna Pešić i izv. prof. dr. sc. Eduard Pavlović izlažući temu „Titulari crkava, crkvica i kapelica prostora Grada Benkovca / djela Benkovačkog dekanata/ i Općine Barban /djela Vodnjanskog dekanata: isti i različiti“.

Nakon završne riječi i kraćega zaključka, zahvalivši svim stručnjacima koji su obradili ukupno 15 tema, znanstveni je skup zatvorio prof. dr. sc. Slaven Bertoša. Najavio je da će predstavljanje Zbornika sa znanstvenim radovima prošlogodišnjega skupa biti u Barbanu u travnju mjesecu. (Nevia Kožljan)

Obnavlja se kaštel Kožljak

Radni sastanak s biskupom Porečkim i Pulskim mons. Draženom Kutlešom i kancelarom vlč. Sergijem Jeleničem (Ante Vrban, Roman Carić, Patricia Zanketić, mons. Dražen Kutleša, Florijan Čelić, vlč. Sergije Jelenić) Izvor: Općina Kršan

KRŠAN U prostorijama Općine Kršan potpisani Ugovor o izradi idejnoga rješenja za projekt obnove i revitalizacije kaštela Kožljak koji se nalazi u sklopu istoimenoga općinskog naselja.

Ugovor je potpisani s **Antom Vrbanom**, našem svjetski poznatom i priznatim arhitektu, kojemu je, nakon pozivnoga natječaja, povjeren zahtjevan zadatak. „Lokalitet starog grada Kožljaka nedovoljno je poznat i na lokalnoj razini, a mogućnosti njegove valorizacije su velike“, rekao je **Valdi Runko**, načelnik Kršana. *Ovo je nastojanje da na ispravan način valoriziramo i sačuvamo dio naše kulturne i povijesne baštine kojom Općina obiluje, a o kojoj se ne zna dovoljno. Smještajem, lokacijom, pogledom, vizurom, doživljajem, izuzetno atraktivno mjesto općine, zasigurno!* **Roman Carić**, zamjenik načelnika, kao jedna od osoba zaduženih za provedbu Projekta, tom je

prigodom podsjetio da je Općina Kršan već ranije krenula u zahtjevan projekt revitalizacije, obnove i stavljanja u turističku funkciju kaštela u Kršanu, a provedba projekta oživljavanja kaštela Kožljak

komponenta je integrirana projekta pod nazivom „Čuvar istarskog razvoda“. Izazov je svakom arhitektu lokacija. Kaštel Kožljak apsolutno je specifičan – svojom poviješću, položajem i pričom. Uklesan u

Stari grad Kožljak - pogled iz zraka

Učku, gleda prema Istri na tajanstven i snažan način. Na poziv Općine Kršan, moj projektni tim i ja napravili smo izmjeru postojećega stanja lokacije na kojoj uskoro kreće adaptacija, a udahnut će joj se i novi život. Jako se veselim buđenju toga posebnog dijela Istre i svemu dobrome što će to sa sobom donijeti, kazao je Vrban.

Financiranje idejnoga rješenja moguće je zahvaljujući dobivenim sredstvima iz prošlogodišnjeg donacijskog ciklusa Zaklade Adris u visini od 100.000,00 kuna. *Ponosni smo što je očuvanje i promocija kulturnoga dobra prepoznata i na ovaj način, a svečanost dodjele donacije održana je 21. studenoga 2018. u Zagrebu,* rekla je **Patricia Zanketić**, voditeljica Odsjeka za gospodarstvo i EU projekte koja je uime Općine održala prošlogodišnju zagrebačku prezentaciju.

Kaštel Kožljak

Napominjemo da se vrijedno kulturno dobro prvi put spominje u pisanim izvorima u doba akvilejskih patrijarha još 1102. Smješten je na strmoj litici (184 m n.v.), uz stari put koji je povezivao Istru s Liburnijom. Impresivni južni obronci Učke i Čićarije prirodni su štit, a samom kaštelu prilazi se stubama isklesanim u živoj stijeni. Kaštel se sastojao od stambenih i gospodarskih zgrada, bio je opasan obrambenim zidinama i kulom. Unutar zidina nalaze se ostaci romaničke župne crkve sv. Hadrijana. Za njegovu revitalizaciju u lipnju 2018. godine potpisana je Ugovor o 50-godišnjem korištenju Staroga grada Kožljaka, zaštićene kulturne baštine koja je u vlasništvu Župe sv. Hadrijana i Općine Kršan. To ne bi bilo moguće bez dugogodišnje odlične suradnje sa župom Kožljak i Porečkom i Pulskom biskupijom na koju je Općina posebno ponosna.

Dosad su učinjeni geodetska izmjera i 3D orto-foto snimka, konzervatorska podloga te arhitektonska snimka postojećega stanja, a do kraja ožujka ove godine bit će izrađeno idejno rješenje.

Površina svih objekata koje se namjerava obnoviti i privesti svrsi iznosi 309 m², dok se ukupna površina proteže na preko 2500 m². Daljnje planirane i potrebne aktivnosti jesu izrada idejnoga, glavnog te izvedbenog projekta. Iznos potreban za izradu projektno-tehničke dokumentacije do glavnoga projekta iznosi 700.000,00 kuna, a polovicu iznosa osigurat će Općina. Ostali izvori financiranja odnose se na odobrena sredstva od Upravnoga odjela za kulturu Istarske županije te Ministarstva kulture čiji je postupak ocjenjivanja programa još u tijeku. Daljnji je korak kandidirati projekt na EU fondove krajem godine i tim sredstvima, ako budu odobrena, financirati izvođenje radova te opremanje i uređenje objekta.

Valja istaknuti da će se u Kršanu u travnju ove godine održati već 10. Festival samonikloga bilja koji okuplja mnogobrojne zaljubljenike u bilje i prirodu, a slični sadržaji bit će u budućnosti na raspolaganju i posjetiteljima kaštela Kožljak. U neposrednoj blizini kaštela, a na području Općine Kršan, proteže se i dio napuštene željezničke pruge Lupoglav – Štaliće. Desetkilometarski dio nudi mogućnosti razvoja cikloturizma koji je predviđen operativnim planom razvoja cikloturizma Istarske županije.

Djelatnicima Općine predstoji zahtjevna realizacija projekata koji će, zasigurno, doprinijeti dalnjem kvalitetnom razvoju. (Tekst: Patricia Zanketić)

Prvi susret Vinkovske obitelji

Prvi susret predstavnika svih Udruga sv. Vinka koje djeluju na području Porečke i Pulsko-biskupije održan je u ponedjeljak, 4. ožujka u pulskom samostanu sestara milosrdnica u Rabarovoj ulici.

Okupili su se predstavnici Udruga sv. Vinka iz Pule, Pazina, Labina, Buja i Rovinja te pulske podružnice Vinkovske mladeži. Na susretu, održanom u tavanskom prostoru kuće, sudjelovalo je pedesetak osoba, osim laika bilo je i više svećenika te pulski dekan i župnik Župe sv. Pavla na čijem se području nalazi taj samostan, preč. Milan Mužina. Nakon okupljanja nazočnima se riječima dobrodošlice obratila s. Lidija Turković. Napomenula je zadovoljstvo sestara zbog održavanja ovoga prvog susreta Vinkovske obitelji u njihovu samostanu. Spomenula je i namjeru da se organizira hodočašće u Gospic, na grob milosrdnice mučenice s. Žarke Julijane Ivasić i šest susestara.

Nakon Molitve sv. Vinka susret je započeo prigodnim izlaganjem koje je održao vlč. Joel Catary. Na početku je ispričao svoju povezanost sa sv. Vinkom, o tom je Božjem ugodniku bilo riječi na susretu neokatekumenskih kandidata za bogosloviju na kojem je on upućen u Pulu gdje je upoznao sestre milosrdnice i ostao trajno s njima povezan. On svake godine sudjeluje na trodnevni uoči blagdana sv. Vinka, a često predvodi i duhovne vježbe za te redovnice, za koje je naglasio da su dar za ovaj grad. Predvoditelj je za ovu prigodu odabrao govoriti o Božjoj pravednosti, prema katehezi Josepha Ratzingera, pape Benedikta XVI. Korizma je vrijeme duhovnih vježbi za cijelu Crkvu, rekao je predvoditelj. Čovjek je stvoren da traži Boga, mi tražimo ono čega predokus punine imamo u sebi. No, ljudi često, tražeći materijalno, zaboravljaju tražiti Boga. Čovjek treba Boga jer bez njega je samo skup bioloških zakona. U čovjeku postoji klica suživota sa zlom koja čovjeka onesposobljava za zajedništvo. Pravednost prepostavlja vjeru jer nitko se ne može dati drugome ako prije nije primio Boga, a to je put obraćenja. Jedna je noć Izraelcima trebala za izaći iz Egipta, no 40 je godina trebalo da Egipat izade iz njih, podsjetio je predvoditelj na poznat citat. Suvremenom je čovjeku nasušno potrebno da izađe iz zatvorenosti samodostatnosti, zato je potrebno Bogu dopustiti da nas osloboди. On je uništoio našu zadužnicu grijeha. Božja je pravednost negacija logike naše pravednosti jer je potrebna poniznost da priznamo kako trebamo Boga. Tko se bavi karitativnim djelovanjem, osobito je pozvan biti pun Boga, istaknuo je između ostalog predvoditelj.

Usljedila je prigoda za sakrament pomirenja za što je na raspolaganju bilo više svećenika. Misno je slavlje predvodio vlč. Catary. Nakon mise uslijedilo je bratsko druženje uz prigodnu okrepnu, a ujedno su svi okupljeni pozvani na molitvu za novo nacionalno vodstvo Udruge sv. Vinka koje se bira ovoga proljeća. Sestre milosrdnice prošle su godine proslavile pedesetu obljetnicu dolaska u Župu sv. Pavla, ap.

Blagoslovljen križni put o. Danijela Hekića

Blagoslov i otvorenje Križnog puta o. Danijela Hekića u Svetom Petru u Šumi održano je u nedjelju 10. ožujka 2019. U nazočnosti više stotina vjernika iz svih dijelova Istre uvodnu molitvu ispred rodne kuće o. Danijela u zaseoku Gljušići, izrekao je supetarski župnik o. Ivan Šarić. On i provincijal pavljinske provincije o. Mario Škrlić predvodili su potom i sve molitve pobožnosti križnoga puta, blagoslovivši svaku postaju. Nakon blagoslova prve postaje okupljenima se prigodno obratio načelnik Općine Sveti Petar u Šumi Mario Bratulić koji je izrazio zadovoljstvo zbog realizacije ovoga projekta te zahvalio na potpori župi i biskupiji, a napose Ministarstvu regionalnog razvoja i fondova Europske unije koje je kroz Program ulaganja u zajednicu sufinanciralo ovaj projekt sa dvjesto pedeset tisuća kuna. U ime Ministarstva regionalnog razvoja i fondova Europske unije okupljenima se obratila Katica Mišković koja je naglasila radost što je angažmanom načelnika Ministarstvo moglo sudjelovati u realizaciji ovog lijepog projekta, a najavila je i novi projekt kojeg će sufincirati sa tristo tisuća kuna, uređenje komunalne i prometne infrastrukture. O patničkom životu o. Danijela Hekića te o značenju pobožnosti križnoga puta je potom go-

vorio akademik Josip Bratulić. Nakon otvorenja, blagoslova i procesije upriličen je prigodni domjenak za sve nazočne goste i vjernike. Križni put je dužine 4,2 km, ima oblik krunice, sastoji se od 14 postaja izrađenih od monumentalnih blokova istarskog kamena. Svaka je postaja posebno osmišljena i uklopljena u krajobraz šumovitog okruženja Sv. Petra u Šumi, a djelo je supetarskog kipara Josipa Srblina. Za ovu je prigodu tiskana knjižica

sa fotografijama novoga križnoga puta i tekstrom te pobožnosti iz Dobrilina molitvenika "Oče budi volja twoja." Križni put oca Danijela Hekića uređen je u znak poštovanja prema velikanu molitve, patnje i svete krunice kao cjelogodišnji put duhovnosti, razmišljanja i molitve. Otač Danijel Hekić, (Sv. Petar u Šumi 1926. – Saccolongo, Italija 2009.), franjevac Male braće, zaređen 1952., a od 1955. godine, bolovao je od multiple skleroze. Preko 5 desetljeća, nepokretan primao je vjernike, ispovijedao, savjetovao, tješio i blagoslivljao ih. Bolest je prihvatio kao način života, te je postao živuća ikona patnje, i nikada se nije žalio na bolest. Proživiljavao je sve misterije Krunice te je napisao brošuru „Moja svagdanja krunica“ (Txt G. Krizman, Foto: G. Krizman, N. Peteh)

NOVO IZDANJE

Marino Budicin

POVIJESNO-URBANISTIČKI ASPEKTI MLETAČKE ISTRE.

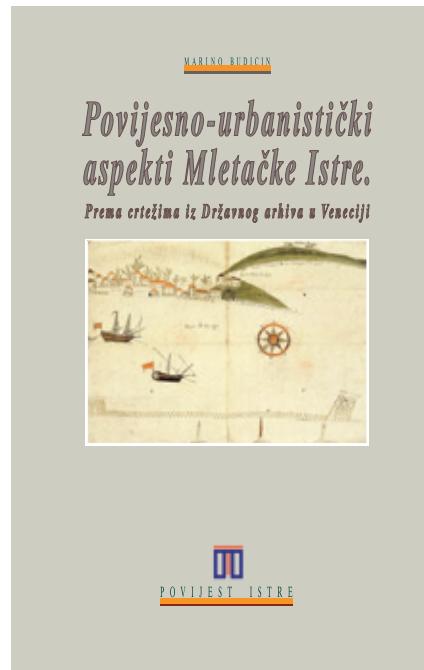
Prema crtežima iz Državnog arhiva u Veneciji

Nakladnik: JOSIP TURČINOVIĆ d.o.o., Pazin

Budicin u svojoj knjizi razmatra povijesno-urbanističke aspekte karakteristične za područje Istre od XVI. do XVIII. stoljeća, napose za dio koji se tada nazivao Mletačka Istra, a zapravo je obuhvaćao Pokrajinu Istru u užem smislu riječi i rašporsko-buzetski Kapetanat. Bila je to jedna od teritorijalno-administrativnih cjelina, odnosno pokrajina Mletačke Republike koja je, osnivanjem koparskog Magistrata kao najviše civilne i vojne vlasti u Pokrajini, 1584. dostigla poseban stupanj uređenosti. Tekstualni dio, pa tako i ilustracije, odnose se na sjedišta "načelnštava" i druge značajnije centre, koji su nosili naziv "grad", "terra" (ozemlje), odnosno "kaštel". Knjiga se sastoji od deset opsežnih priloga koji se odnose na navedeno područje, s osobitim naglaskom na jedinstvene lokalne povijesno-urbanističke cjeline, kao što su, Rovinj, Umag i Buzet, Poreč, Oprtalj, Sveti Lovreč, Nova Vas na Mirni.

U historiografskim istraživanjima o Istri u doba Mletačke Republike, dosad je najviše pozornosti posvećivano vojnim,

povijesno-političkim i gospodarsko-socijalnim događanjima u tom razdoblju. S druge je, pak, strane malo historiografskih ogleda o povijesno-urbanističkim promjenama u gradovima Mletačke Istre, koja kao onodobna cjelina pruža iznimno zanimljive i značajne materijalne dokaze osebujne višestoljetne povijesti, pri čemu nadasve valja istaknuti one u gradićima što su svojedobno bili sjedišta načelnštava. Istra se odlikuje bogatom tipologijom topografskog i arhitektonsko-urbanog izgleda naselja, tako da već i sama nomenklatura simbolizira svu ljepotu i raznolikost njezina povijesno-kultumog krajolika i njezina naseljenog prostora. Iz ove nam knjige zahvaljujući nadasve činjenici da je obilato potkrijepljena dosad neobjavljenim ikonografskim izvorima i gradom, postaje posve jasno da "gradovi", "terre" i "kašteli" bivše Mletačke Istre na karti istarskih povijesnih centara predstavljaju najrepresentativnije primjere istarskog povijesno-urbanog prostora i umjetničko-arhitektonskog krajolika, povezanih i uvjetovanih venecijanskom i venetskom sredinom i modelima, ali

koji, zbog istodobnog stjecaja čitavoga niza drugih okolnosti, tjesno povezanih sa slojevitim i naslijedenim urbanim sustavima i supstratima iz ranijih razdoblja, kao i zbog geomorfološke grade i specifičnih socio-ekonomskih uvjeta, te zbog značajnih neposrednih utjecaja obližnjih krajeva, kako pojedinačno tako i u cjelini pokazuju izrazito važne i znakovite izražajne i tipološke osobitosti koje nekadašnju Mletačku Istru profiliraju kao specifično područje s bezbroj lokalnih realnosti i situacija, i to podjednako ako je promatramo u okviru sjeverno-jadranskih mletačkih posjeda ili u širem kontekstu jadransko-sredozemne civilizacije.

Nekoliko mojih savjeta za dobar brak (misli povodom 50. obljetnice braka)

Na prvome su mjestu vjernost i ljubav, da činiš ono što tvojega bračnog druga veseli iako je koji put i teško, ali se isplati. Jako su važni razumijevanje i dogovor u svakoj stvari. Zajednički je bolje. Nikad ne zaboraviti da nam na bračnom putovanju pomaže Bog kojeg treba slušati u dnu srca i duše što ti govori. Idi za srcem, a ne kako drugi čine, pa tako i ja. Treba imati čvrstu vjeru i dobre savjete slušati, nikad se ne bojati kako će biti, sve ide svojim tijekom, kao nekada, tako i sada. Bog je već isplanirao naš život pa zato mirno plovimo i budimo sretni sa svime što imamo. Opusti se i vjeruj u bolje sutra. Kad si možda nehotice nekoga uvrijedio, ne treba pred njim na koljenima tražiti oproštenje, to učini u sebi da te samo Bog čuje, a čut će i njegova duša i tako ćeš opet s njim biti pomiren, bez srdžbe i moći ćeš razgovarati. Pred Bogom se pokaješ i pomoliš i opet si sretan jer je tada Bog s nama. Kad nam naše pogreške otežavaju život, a svatko ih ima, tada potražimo pomoći u molitvi kod Boga i ponovno ćemo isplivati i biti sretni. Kad je Bog s nama, jači smo i živimo slobodnije i nitko nam ništa ne može. Toliko mojih misli za djecu i unuke. „Neka vas Bog čuva i brani od zla, neka vam uvijek bude na pomoći!“ Vjerna čitateljica

POSJETITE KNJIŽARE "JOSIPA TURČINOVIĆA"

Izdavačka kuća JOSIP TURČINOVIĆ d.o.o. Pazin

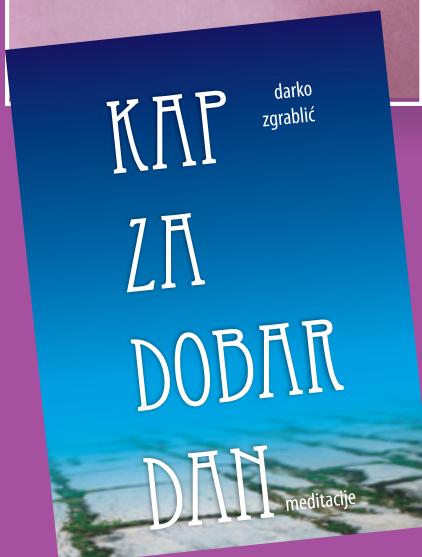
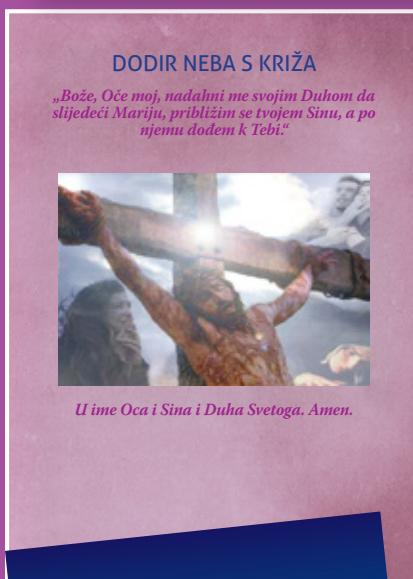
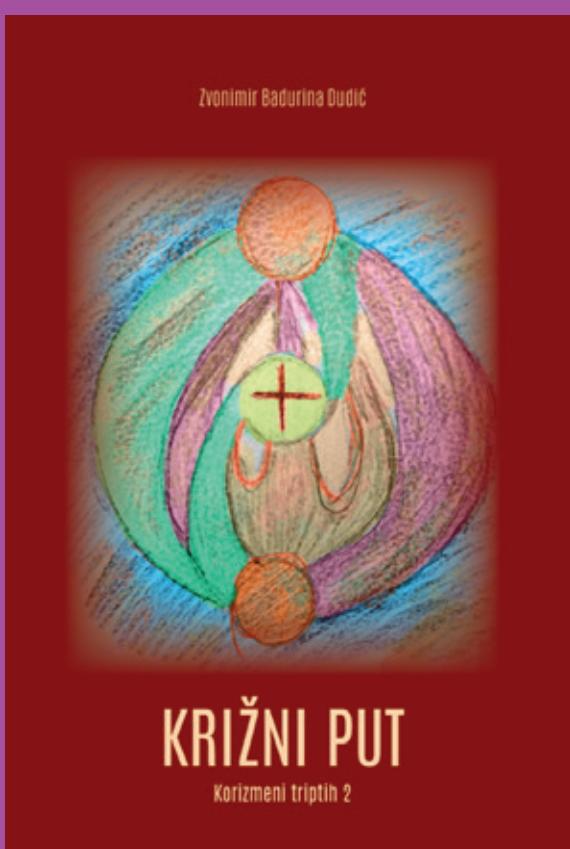
Narudžbe na tel. 052/ 624 342

Prodavaonice:

PAZIN, A. Kalca 2, tel. 052/621 082

PULA, Danteov trg 1, tel. 052/216 498

POREČ, Eufrazijeva 22, tel. 052/451 784

KAP ZA DOBAR DAN
- duhovna misao za bolji početak dana
- od ponedjeljka do subote u 06:30

PUTEVIMA VJERE
- središnja vjerska emisija
- petkom u 17:30

SUSRET S IZVOROM
- komentar nedjeljnog Evangelja
- nedjeljom u 8:30

Jurja Dobrile 6, Pazin - tel: 052/ 88 77 11
www.radioistra.hr